

OPERATIONEEL PLAN SCHELDEVALLEI

kandidaat
**NATIONAAL
PARK**

RIVIERPARK
scheldevallei

Lepelaar. Foto: Yves Adams (Vilda)

INHOUDSTAFEL

Inleiding	4
Leeswijzer	12
Pijler 1: Verweven en verwilderen	26
Pijler 2: Verwonderen met verhalen	74
Pijler 3: Intuïtief verkennen	100
Pijler 4: Samen vorm geven en omarmen	140

INLEIDING

HIER STROOMT SCHOONHEID!

Tussen Gent en Antwerpen kronkelt een prachtige ketting met blauwe en groene parels: kandidaat Nationaal Park Scheldevallei. Een gebied dat een rijkdom aan historisch erfgoed herbergt dankzij een eeuwenlange interactie tussen mens, water en land. Vandaag gekend als het Rivierpark Scheldevallei, klaar om door te groeien tot 'Nationaal Park Scheldevallei'.

Dit kandidaat Nationaal Park vormt een uniek rivierenlandschap centraal gelegen in Vlaanderen. De Schelde vormt hier samen met de Rupel, de Durme en de Dender een uitgestrekt netwerk van rivieren. Land en water zijn vervlochten door tal van slikken,

schorren, meanders, beken, meersen en wielen. De Scheldevallei herbergt een uitzonderlijke fauna en flora met spindotterbloemen, wilgenvloedbossen, otters, bevers, grutto's, zeearenden, finten of meivissen en zo veel meer. De Schelde is als getijdenrivier de ruggengraat.

In dit deel van de Scheldevallei is de getijdennatuur op zijn sterkst. Met dagelijkse getijdenverschillen tot 6 meter. Dit maakt dat het uitzicht nooit hetzelfde is. Hier maakt de rivier ook de overgang van brak naar zoet water. Deze getijdennatuur langs de Schelde, Durme en Rupel is uniek op Europese schaal.

Gentbrugse Meersen. Foto: Steven De Backer (TOV)

VOORAFGAAND AAN DIT OPERATIONEEL PLAN

Sigma Plan Klein Broek en Groot Broek. Foto: RLSD

de aanloop naar het sigmaplan

De landschapsbiografie toont aan dat verschillende plekken langs de oevers van de Schelde sinds de Industriële Revolutie steeds meer werden losgekoppeld van de Schelderivier en haar dynamieken. De Schelde werd rechtgetrokken en ingedijkt. Hierdoor was er steeds minder plek voor de rivierdynamieken van de waterloop. Een bekend gevolg hiervan was een dijkbreuk in 1976 die ervoor zorgde dat het dorp Ruisbroek volledig onder water kwam te staan. De overstromingen langs de Schelde vormden dan ook in de jaren tachtig het startschot voor een manier van omgaan met de Schelde en andere rivieren in Vlaanderen. Het Sigma Plan kan dan ook gezien worden als de eerste vertaling van dit nieuwe perspectief. De doelstellingen van het Sigma Plan, dat aanvankelijk de enkelvoudige doelstelling van waterveiligheid borgde, zijn stelselmatig uitgebreid richting de creatie van natuur- en toeristische meerwaarde. Verschillende overstromingsgebieden (GOG's en GGG's) werden aangeduid langs de Schelde en haar zijrivieren. Deze gebieden herbergen vandaag een rijke biodiversiteit en leveren een aanzienlijk aantal ecosysteemdiensten.

Onze partners op Hoogtij. Foto: RLSD

oprichting van rivierpark scheldevallei

Begin 2018 werd Rivierpark Scheldevallei opgericht. Hiermee werd verder gebouwd op het Sigmaplan. De Vlaamse, provinciale, regionale, gemeentelijke en private partners engageerden zich om gezamenlijk en in overleg te ijveren voor een Rivierpark Scheldevallei als bovenregionale attractie en ruggengraat voor een kwaliteitsvol publiek en privaat buitengebied met als doel het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden, landschapswaarden, toeristisch-recreatie medegebruik en agrarische open ruimte voor een duurzame regionale economische ontwikkeling.

Met dit park werd het verdere fundament gelegd voor de kandidatuur van Nationaal Park Scheldevallei. Vanuit dit Rivierpark Scheldevallei werden al initiatieven opgestart als plannen en uitvoeren van groen-blauwe verbindingen, uitrollen van een huisstijl voor meubilair, opzetten van een website en social media kanalen, organiseren van STROOM, festival in de Scheldevallei, ...

verdere reactie op de klimaatuitdagingen

Door de klimaatsverandering is er een grote urgentie om anders om te gaan met de Schelde en het omliggende landschap. De impact van de stijgende zeespiegel, toenemende intensiteit van stormweer en langdurige droogteperioden, zijn enkele voorbeelden van de uitdagingen waarmee de Scheldevallei in de toekomst in toenemende mate mee te maken zal krijgen.

Het samengaan van waterveiligheid en natuur in de Sigmagebieden, zorgt ervoor dat de Scheldevallei niet ongewapend is tegen deze klimaatuitdagingen. En toch dringen nieuwe klimaatinzichten zich aan om de klimaatweerbaarheid van de gehele vallei te versterken.

De participatie- en overlegmomenten bij de totstandkoming van de kandidatuur Nationaal Park Scheldevallei hebben duidelijk gemaakt dat de natte natuur in o.a. de Sigmagebieden, parallel aan de rivier, het fundament vormt van het valleigebied. Het vrijwaren, herstellen en uitbreiden van deze natte natuur is een van de beste bondgenoten

Workshop Nationaal Park Scheldevallei. Foto: RLSD

om tegemoet te komen aan de nood naar een meer klimaat robuust Vlaanderen. Nationaal Park Scheldevallei vormt dan ook een ideaal kader om deze landschappelijke klimaattransitie mee te bewerkstelligen door de uitdaging geïntegreerd aan te pakken en zo te komen tot meervoudige oplossingen. Nationaal Park Scheldevallei vormt dan ook een logische aansluiting op het Sigmaplan.

opmaak van een ruimtelijke gebiedsvisie

In het najaar van 2021 werd een ruimtelijke gebiedsvisie opgemaakt waarbij enkele grote lijnen werden uiteengezet voor de kandidatuur Nationaal Park Scheldevallei die de basis vormen voor de ontwikkeling van een gebiedsvisie. Hieruit werden drie pijlers geïdentificeerd die de pijlers vormen voor een coherent nationaal park:

- Een blauwgroen landschap met unieke getijdennatuur, pijler één: verwilderen en verweven.
- Een snoer van authentieke belevingen aan het water, pijler twee: verwonderen met verhalen.
- Een selectief ontsloten rust- en verblijfsgebied, pijlers drie: intuïtief verkennen.

opmaak van het kandidaatsdossier voor nationaal park scheldevallei

In september 2022 werd een landschapsbiografie voor het gebied gefinaliseerd. Deze staat mede aan de basis en vormt het wetenschappelijke toetsingskader voor het masterplan Nationaal Park Scheldevallei. Een landschapsbiografie is een instrument voor geïntegreerde gebiedsanalyse en is een wetenschappelijk correct, synthetiserend, interdisciplinair, verbindend en sterk communicatief document. Het beschrijft en verklaart de geschiedenis en actuele toestand van een gebied waarbij cultuurhistorische en landschapsecologische aspecten worden belicht. De resulterende inzichten in elementen, patronen, processen en kenmerken van het gebied dienen als fundament voor dit masterplan.

Op 22 en 23 november 2022 werd Workshop Nationaal Park Scheldevallei georganiseerd. Over vier deelworkshops heen, werden stakeholders verschillende onderzoeksvragen voorgesteld om de drie pijlers, opgesteld in navolging van de vorige workshop, uit te diepen. Als resultaat werden voor elke pijler verschillende krachtlijnen opgemaakt. Deze krachtlijnen zijn de kapstokken waarmee het actieprogramma is opgebouwd. Het actieprogramma maakt deel uit van het masterplan en wordt uitgewerkt in een operationeel programma.

Op 6 februari 2023 werd een laatste workshop georganiseerd om het actieprogramma verder te concretiseren. In aanloop van deze workshop was er bilateraal overleg met elke gemeente en met de provincies.

Tijdens het hele traject kwam de stuurgroep (met (politieke) vertegenwoordigers van de gemeenten, provincies en Vlaamse partners) en de begeleidingsgroep (met administratieve vertegenwoordigers van alle partners, inclusief het middenveld van natuur, landbouw en landeigenaars) tot half maart al zes keer samen. Ook via die weg hielden de partners de vinger aan de pols en konden inbreng geven. De stuurgroep is ook het orgaan dat alle stappen van het proces valideerde. De landschapsbiografie en de kaart met principeverklaring werden daarnaast door alle colleges en de deputaties gevalideerd.

OPERATIONEEL PLAN

De krachtlijnen en ambities van het masterplan zijn in acties vertaald in het operationeel plan.

Het operationeel plan bevat de uitwerking in acties van het masterplan van Nationaal Park Scheldevallei voor de periode van 2024 tot 2030. Het operationeel plan heeft dus een termijn van 6 jaar die gelijk loopt met de beleidsperiodes voor gemeenten en provincies.

Het plan geeft een overzicht van de meer dan 100 concrete acties die de 40 partners samen zullen realiseren.

Fietsen in de Damvallei te Destelbergen. Foto: David Samyn (Toerisme Scheldeland)

Lippenbroek. Foto: Yves Adams (Vilda)

LEESWIJZER

structuur van de acties

Het operationeel plan geeft de acties voor de termijn 2024 - 2030 weer in vier tabellen. Elke tabel bevat acties voor één van de vier pijlers uit het masterplan: verwilderen en verweven, verwonderen met verhalen, intuïtief verkennen en samen vorm geven en omarmen. De acties zijn onderverdeeld in de vier pijlers, maar de inhoud van een actie kan tussen verschillende pijlers overlappen.

De tabellen zijn verder onderverdeeld op basis van de krachtlijnen binnen elke pijler. Op die manier bevat elke tabel duidelijk gestructureerde rijen met acties.

parameters per actie

Thema

In het plan duiden we aan op welk thema deze actie inspeelt:

- Natuur en klimaat
- Toerisme en recreatie
- Erfgoed
- Ruimtelijk en omgevingsbeleid
- Landbouw
- Governance

Timing

Ten eerste is er de timing van de actie. Hier werd een inschatting gemaakt van de termijn waarin de actie kan worden opgestart en afgerond. We onderscheiden drie categorieën. Ten eerste zijn er acties op korte termijn (KT), die men snel kan opstarten en binnen de termijn van het operationeel plan kan afronden. Verder zijn er acties op middellange termijn (MT), die voor een groot deel kunnen worden uitgevoerd binnen de termijn van het operationeel plan (2024 - 2030). Ten slotte benoemen we ook acties op lange termijn (LT), die in de komende 6 jaar voorbereid kunnen worden, maar grotendeels uit te voeren zijn in toekomstige operationele plannen. De timing geeft slechts een richtkader voor elke actie en moet verder op punt gezet worden bij de opstart van een actie.

Partners

Het uitvoeren van een actie vraagt inspanningen van heel wat partners van het Nationaal Park. Elke partner heeft een specifieke rol bij een actie. De kunst bestaat er dus in om de juiste partners samen te brengen voor een actie, maar evengoed om hun de juiste rol te geven. Elke actie heeft een voortrekker nodig, die het voortouw neemt bij de uitwerking. De bestaande stakeholders in de streek hebben vaak al een stevig uitgebouwde werking. Het is dan ook niet de bedoeling dat alle acties worden getrokken door het Coördinatieteam. Er moet actie per actie bekeken worden welke partner het meest geschikt is als voortrekker. Daarnaast zijn er verschillende betrokken actoren nodig die constructief samenwerken en informatie, kennis en ervaring uitwisselen met elkaar. Als betrokken partner kan het Coördinatieteam haar kennis en netwerk onder meer inschakelen om good practices aan te leveren, maar ook om te modereren tussen verschillende partners. Per actie benoemen we drie verschillende soorten partners: de initiërende actoren, de betrokken gemeenten en de financierende actoren.

Financiering

Uiteraard heeft de uitvoering van het operationeel plan een budget nodig. In deze fase van het operationeel plan is het vaak moeilijk om een budget in te schatten, aangezien veel acties nog verder moeten worden uitgewerkt in een studiefase. Bij die uitwerking zal telkens een raming (raming budget) worden opgemaakt, die vervolgens wordt vergeleken met de openstaande financieringsmogelijkheden (voorzien budget).

Locaties

Voor elke actie wordt toegelicht of het gaat om een gebiedsspecifieke actie of over een actie van toepassing voor het volledige Nationaal Park. Gebiedsspecifieke acties kunnen worden gelokaliseerd binnen een groter deelgebied (bv. Dendervallei), of een gemeente/gemeenten en in sommige gevallen een concrete site (bv. De Schorre).

Het Riekend Rustpunt is een klein museum over het transport van mest en beer over water van de stad naar het platteland.
Foto: David Samyn (TOV)

Kasteel van Laarne. Foto: Toerisme Scheldeland

PIJLER 1

VERWEVEN EN VERWILDEREN

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

- 27 Realisatie van de belangrijke en essentiële habitattypes in het estuarien en niet estuarien gedeelte van het Nationaal Park
- 28 Uitvoering van het Sigmaplan met 1046 ha extra natte natuur (projecten in uitvoering)
- 29 Uitvoering van het Sigmaplan (projecten in voorbereiding of op te starten)
- 30 Opmaak van een Sigmaplan 3.0
- 31 Uitvoeren Strategisch Plan Ruimte voor Water (Werk 1) en structuurvisie en actieprogramma Groenblauwe Denderflanken (Werk 2) in kader van Territoriaal Ontwikkelingsprogramma (T.OP) Dender
- 32 Realisatie van moerasbossen
- 33 In standhouden van (historisch) permanente graslanden beschermd door de natuurwetgeving
- 34 Opmaken van natuurbeheerplannen of geïntegreerde beheerplannen met aandacht voor type 3 en 4 en specifiek ook draagkracht voor alle natuurkernzones
- 35 Gecoördineerd bestrijden van invasieve exoten
- 36 Carbon farming en in het bijzonder paludicultuur

Vrijwaren en herstellen door vernatting en verbeteren van waterkwaliteit

- 38 Afstemmen klimaatplannen en hemelwater- en droogteplannen van de gemeenten op het operationeel plan van Nationaal Park Scheldevallei
- 39 Afspraken met landbouw rond gestuurd peilbeheer en waterretentie (in natte graslanden)
- 40 Versneld wegwerken van de overstorten met (grootste) impact op natte natuur
- 41 (Oudere) waterzuiveringsinstallaties versneld ook fosfaat laten zuiveren
- 42 Wegwerken van lozing in de natuur van huiselijk afvalwater zonder zuivering

Verduisteren en verstillen als verwilderings- en verwevingsstrategie

- 44 Onderzoek naar de mogelijke realisatie van 2 extra stiltegebieden

---

- 45 Aandacht voor geluidsknelpunten

- 46 Visie op en realisatie van duisternis langs de rivierboorden

---

- 47 Studie naar haalbaarheid van een erkend 'duister gebied'.

- 48 Screening van de gemeentelijke lichtplannen

Verbinden voor iconsoorten

- 50 Realisatie van de doelstellingen voor de belangrijke en essentiële habitattypische soorten in het estuarien en niet estuarien gedeelte van het Nationaal Park door uitvoering van de soortenbeschermingsprogramma's

---

- 51 Uitvoering van Plan Otter

- 52 Creëren van duistere verbindingen voor vleermuizen (cfr actie 'Screening van de gemeentelijke lichtplannen')

- 53 Bevorderen van vismigratie

- 54 Weidevogelprojecten

- 55 Verbinden door ecodeucten en (onder)doorgangen

Groenblauwe verbindingen in verstedelijkte omgevingen, landbouwgebied en tussen natuurkernzones

- 57 Sterkere natuurverbindingen tussen Sigmagebieden tussen Gent en Kalkense Meersen Donkmeer

---

- 58 Sterkere natuurverbindingen tussen Sigmagebieden ter hoogte van Kalkense Meersen Donkmeer

---

- 59 Sterkere natuurverbindingen tussen Sigmagebieden tussen Schouselbroek en de Polders van Kruikeke

---

- 60 Sterkere natuurverbindingen tussen Sigmagebieden tussen Polders van Kruikeke en Oudbroek-Schellandpolder

---

- 61 Sterkere natuurverbindingen in de Durmevallei

- 62 Sterkere natuurverbindingen in de Dendervallei

- 63 Sterkere natuurverbindingen in de Rupelvallei

-
- 64 Sterkere natuurverbindingen in de Rupelvallei (Verbinden van de Rupel met de achterliggende gebieden)

  - 65 Verbinden van de andere rivieren met de achterliggende gebieden.

  - 66 Versterken groenstructuren in verstedelijke omgevingen

---

  - 67 Verbinden door kleine landschapselementen

  - 68 Koppeling met het Beleidsplan Ruimte van de Provincie Oost-Vlaanderen en Provincie Antwerpen

---

  - 69 Provinciale landbouwvisies

  - 70 Voedselbos met korte keten (12 ha tot mogelijk 100 ha)

  - 71 Stimuleren duurzame en natuurinclusieve landbouw buiten de natuurkernen
-

PIJLER 2

VERWONDEREN MET VERHALEN

Schelde als dynamisch natuurlandschap: van Oerschelde tot Sigma met geomorfologische relictten en herstel van oorspronkelijke rivierdynamieken

-
- 75 Nationaal Park Scheldevallei is unieke getijdennatuur en bijzondere natte natuur.

  - 76 Ontsluiten van de waardevolle landschappelijke gehelen en de beschermde cultuurhistorische landschappen

---

  - 77 Realisatie van de geosites van Geopark Schelde Delta

  - 78 Twee sterke, nieuwe belevingsplekken rond het dynamisch natuurlandschap: Belevingscentrum Water en Woord en het Rupelkleimuseum

---

  - 79 STROOM, Festival in de Scheldevallei

  - 80 Evenement rond de herdenking van 50 jaar overstroming van 1976 en de start en de toekomst van het Sigmaplan

---

  - 81 Kunstwerken in Nationaal Park Scheldevallei

  - 82 Natuureducatieve werking met paden, pakketten, gidsen (zie actie ...) en educatieve centra
-

Schelde als economische ader met industriële relictten, agrarische nijverheid, watergebonden en nautisch erfgoed

- 84 Een sterke, nieuwe belevingsplek rond de industriële relictten: het Rupelkleimuseum

---

- 85 Uitbouw van het Erfgoedste Scheepswerven Baasrode en ander nautisch erfgoed

---

- 86 Aantakken en inspelen op bestaande evenementen

- 87 Educatieve werking rond de Schelde als economische ader

- 88 Streekproducten via de korte keten

- 89 Educatie over landbouw en natuur

Schelde als strategische ader met rivierdorpen, kastelen, abdijen en militair erfgoed

- 91 Kastelen van de Schelde

- 92 Graventoren & Getijdenmolen in Rupelmonde

- 93 Forten en schansen in de Scheldevallei

- 94 Herwaarderen van de Scheldevalleidorpen

- 95 Educatie in de kastelen met educatieve pakketten

PIJLER 3

INTUÏTIEF VERKENNEN

Iconische plekken en kunststeden als onthaallocaties

- 99 Onthaal in Nationaal Park Sites

- 100 Onthaal in Nationaal Park Dorpen/Gemeenten

- 101 Onthaal in Nationaal Park Steden

- 102 Het treinstation en de waterbus als functie in de onthaallocatie die de knooppuntwaarde vergroot

---

- 103 Scheldegerelateerd erfgoedpunt als functie in de onthaallocatie die de knooppuntwaarde vergroot

---

- 104 Toeristisch/recreatief infopunt als functie in de onthaallocatie die de knooppuntwaarde vergroot

---

- 105 Aanwezigheid van veerdiensten of aanleginfrastructuur voor waterrecreatie als functie in de onthaallocatie die de knooppuntwaarde vergroot

---

- 106 Parkeergelegenheid als functie in de onthaallocatie die de knooppuntwaarde vergroot

---

- 107 Logiescluster als functie in de onthaallocatie die de knooppuntwaarde vergroot

---

- 108 Fietsverhuur of deelfaciliteiten als functie in de onthaallocatie die de knooppuntwaarde vergroot

Uitbouw van een sterk en belevingsvol wandel- en fietsnetwerk

- 110 Missing links, toegankelijkheid en services voor fietsers en wandelaars

---

- 111 Fietsbruggen als oplossing voor missing links

- 112 Vervolledigen van de wandelknooppunten

- 113 Veiligheid van het fiets- en wandelnetwerk

- 114 Ontwikkelen meerdaags wandelen en fietsen

- 115 Belevingsvol wandelen en fietsen in de buurt van de onthaallocaties

---

116 Stedelijke fietsassen vergroenen

---

117 Uitkijkpunten voor belevingsvol wandelen en fietsen

---

118 "Stranden" voor belevingsvol fietsen en wandelen

---

119 Vlonderpaden realiseren

Verluwen van verwilderde gebieden

121 Visie op recreatief-toeristisch medegebruik van de natuurgebieden en landbouwgebieden

---

122 Beperken van de padenstructuur

---

123 Zonering van activiteiten: honden

---

124 Zonering van activiteiten: vissen en watersport

---

125 Zonering van activiteiten: mountainbiken en gravelbiken

Uitbouwen van een Nationaal Park-waardig logiesaanbod in samenwerking met lokale ondernemers

127 Aanbod van iconische logies

---

128 Aanbod van logeren op de boerderij

---

129 Aanbod van jeugdlogies

---

130 Vernieuwing van sterke logiesclusters

PIJLER 4

SAMEN VORMGEVEN EN OMARMEN

Communicatiestrategie voor NP Scheldevallei

135 Een overkoepelend communicatieplan

---

136 Stroomlijnen en differentiëren van de verhaallijnen

---

137 Toeristische-recreatieve promotie

Sterke band met de partners ifv draagvlak en samenwerking

139 Samenwerkingsstructuur

---

140 Afstemmen van natuurbeheer

---

141 Structurele samenwerkingen

---

142 Samenwerking over de grenzen heen

---

143 Ambassadeurswerking uitbouwen

---

144 Gidsenwerking en natuurouders coördineren

Sterke communicatie met inwoners ifv bekendheid en draagvlak

146 Draagvlak van inwoners

---

147 Inspraak van inwoners

---

148 Betrekken bestaande gebruikers van het Nationaal Park Scheldevallei

---

149 Uitrol van de overkoepelende huisstijl

Bever. Yves Adams (Vilda)

PIJLER 1

VERWEVEN EN VERWILDEREN

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

REALISATIE VAN DE BELANGRIJKE EN ESSENTIËLE HABITATTYPES IN HET ESTUARIEN EN NIET ESTUARIEN GEDEELTE VAN HET NATIONAAL PARK

NATUUR EN KLIMAAT

De Scheldevallei heeft doelstellingen voor een aantal belangrijke en essentiële habitattypes in het estuarien en niet estuarien gedeelte. Sigmaplan zorgt voor de uitvoering van deze doelstellingen binnen de Sigmagebieden.

Nationaal Park Scheldevallei wil met zijn acties in de natuurkernzones en door een sterkere samenhang en verbinding van het park bijdragen in het behalen van deze doelstellingen. Deze overkoepelende actie wordt gerealiseerd door alle acties vermeld onder de pijler 'verwilderen en verweven'.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

Coördinatieteam, Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg NV, Natuurpunt, vzw Durme, provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

UITVOERING VAN HET SIGMAPLAN MET 1046 HA EXTRA NATTE NATUUR (PROJECTEN IN UITVOERING)

Sigmaplan Klein Broek en Groot Broek. Foto: Sigmaplan

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK EN OMGEVINGSBELEID

Uitvoering van het Sigmaplan met de creatie van nieuwe natte natuurkernen. De volledige realisatie van het Sigmaplan loopt in principe tot 2030. Om de vijf jaar starten nieuwe projecten. Deze reeks projecten is volop in uitvoering: Vlassenbroek (250 ha), Wal-Zwijn (150 ha), Bunt (80 ha), Klein-Broek (50 ha), Groot Broek (80 ha), Weijmeersbroek/Bulbierbroek/Hagemeersen (82 ha), Bastenakkers (105 ha), Ham (27 ha), Scheldemeander Heusden-Gentbrugge, Ontpoldering Buitenland (8 ha), Ontpoldering Groot Schoor (25 ha), Oudbroek-Schellandpolder (189 ha)

Locaties

Scheldevallei

Betrokken gemeente(s)

Dendermonde, Hamme, Temse, Wetteren, Bornem, Destelbergen, Gent

Timing

KT

Initiërende actoren

De Vlaamse Waterweg NV, Agentschap Natuur en Bos

Raming budget

€25.000.000 per jaar

Voorzien budget

€25.000.000 per jaar

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

UITVOERING VAN HET SIGMAPLAN (PROJECTEN IN VOORBEREIDING OF OP TE STARTEN)

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK EN OMGEVINGSBELEID

Uitvoering van het Sigmaphan. De volledige realisatie van het Sigmaphan loopt in principe tot 2030. Om de vijf jaar starten nieuwe projecten. De Sigmagebieden met natuurbestemming die nog in planningsfase zijn worden maar opgenomen in de natuurkern van het Nationaal Park zodra de ruimtelijke planningsprocessen afgerond zijn. Deze reeks projecten wordt voorbereid of moeten nog opgestart worden: een aantal wetlands en estuariene natuurgebieden in de Sombeekse Meersen (Potpolder I), de Oude Durme, de Polder van Waasmunster, de Durmemeezen (Potpolder V), de Putten van Ham, het gebied Hof ten Rijen en in delen van Potpolder IV, afbakenen van een erfgoedlandschap rond de Oude Durme, Schouselbroek, Tielrodebroek

Oude Durme. Foto: RLSD

Locaties

Scheldevallei

Betrokken gemeente(s)

Hamme, Zele, Temse

Timing

KT en MT

Initiële actoren

*De Vlaamse Waterweg NV,
Agentschap Natuur en Bos*

Raming budget

€25.000.000 per jaar

Voorzien budget

€25.000.000 per jaar

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

OPMAAK VAN EEN SIGMAPLAN 3.0

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK EN OMGEVINGSBELEID

Het recente rapport van het Internationaal Klimaatpanel van de Verenigde Naties voorspelt een zeespiegelstijging die hoger is dan deze voorzien in het lopende Sigmapijn. De huidige overstromingsgebieden inclusief natte natuur zouden dus niet kunnen volstaan voor het garanderen van de waterveiligheid. Het expertenrapport 'Weerbaar Waterland' vraagt bovendien extra maatregelen in functie van extreme regenval. En de recente problematiek van droogte creëert ook nieuwe uitdagingen. Daarom start de Vlaamse overheid het proces op voor een Sigmapijn 3.0 of Plus om een antwoord te formuleren op deze uitdagingen voor de toekomst.

Gecontroleerd overstromingsgebied in de Kruibeekse Polders.
Foto: Toerisme Oost-Vlaanderen

Locaties

Scheldevallei

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

KT

Initiële actoren

De Vlaamse Waterweg NV

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

UITVOEREN STRATEGISCH PLAN RUIMTE VOOR WATER (WERF 1) EN STRUCTUURVISIE EN ACTIEPROGRAMMA GROENBLAUWE DENDERFLANKEN (WERF 2) IN KADER VAN TERRITORIAAL ONTWIKKELINGSPROGRAMMA (T.OP) DENDER.

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK EN OMGEVINGSBELEID

T.OP Dender geeft de Vlaams gebiedswerking in de Dendervallei vorm, met visievorming en de realisatie van projecten die in de Dendergemeenten bijdragen aan de bouwshift, de creatie van een productief landschap en een veerkrachtig groenblauw netwerk. In kader van T.OP Dender lopen momenteel Werf 1: Ruimte voor Water Dendervallei en Werf 2: Groenblauwe Denderflanken. Doel is de Dendervallei beter te wapenen tegen overstromingen en droogte (cfr. Sigma), alsook het groenblauw netwerk op de Denderflanken te versterken via bosuitbreiding, natuurverbinding en -verweving met landbouw.

Dender. Foto: Toerisme Scheldeland

Locaties

Dendervallei

Betrokken gemeente(s)

Aalst, Lebbeke, Dendermonde

Timing

KT, MT en LT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg NV, Natuurpunt, Departement Omgeving, provincie Oost-Vlaanderen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

REALISATIE VAN MOERASBOSSEN

NATUUR EN KLIMAAT

Binnen het Sigmaplans is al aandacht voor de realisatie van moerasbossen. Ook Provincie Oost-Vlaanderen neemt hiertoe initiatief zoals in de omgeving van Nieuwdonk en via bosuitbreiding. Ook in de natuurbeheerplannen zal hiervoor aandacht zijn. Indien particuliere eigenaren vrijwillig de realisatie van moerasbos op zich willen nemen, zullen de bosgroepen de begeleiding hiervan op zich nemen.

Groot Schoor. Foto: Yves Adams (Vilda)

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

Bosgroepen, Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt, vzw Durme, Provincie Oost-Vlaanderen, Bosgroepen

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

IN STANDHOUDEN VAN (HISTORISCH) PERMANENTE GRASLANDEN BESCHERMD DOOR DE NATUURWETGEVING

NATUUR EN KLIMAAT

Graslanden zijn zeer belangrijk in Nationaal Park Scheldevallei. Een grasland vraagt actief beheer. Binnen het Nationaal Park in de natuurkern en ook daarbuiten wil Nationaal Park Scheldevallei met de natuurverenigingen, het Agentschap Natuur en Bos en de landbouwers bekijken hoe de bestaande samenwerking voor het beheer van graslanden verder uit te bouwen. Binnen het park bekijken de partners twee pistes: Het beheer door maaien en begrazen via extensieve landbouw en voor de grotere gebieden de mogelijkheid van verwilderen met jaar rond begrazing.

Hooilanden in de Scherenmeersen. Foto: Yves Adams (Vilda)

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Vele gemeenten

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg NV, Natuurpunt, vzw Durme en Coördinatieteam

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

OPMAKEN VAN NATUURBEHEERPLANNEN OF GEÏNTEGREERDE BEHEERPLANNEN MET AANDACHT VOOR TYPE 3 EN 4 EN SPECIFIEK OOK DRAAGKRACHT VOOR ALLE NATUURKERNZONES

NATUUR EN KLIMAAT

Binnen Nationaal Park Scheldevallei zullen de vermelde actoren natuurbeheerplannen opstellen voor hun natuurgebieden en -domeinen. De actoren zullen afstemmen opdat de natuurtypes en -doelen voor de verschillende gebieden op elkaar aansluiten. Bij de opmaak zal aandacht zijn voor de realisatie van type 3 en 4 gebieden. Ook de mogelijkheden voor extensief beheer i.s.m. de landbouwers worden telkens bekeken. Nationaal Park Scheldevallei is daarnaast kwetsbaar voor recreatiedruk op de natuur. In de beheerplannen zal specifiek aandacht zijn voor de draagkracht van de natuur. De bestaande en geplande onthaalvisies dienen hierbij mee als onderbouwing. Tenslotte zullen de mogelijkheden voor geïntegreerde beheerplannen telkens bekeken worden in functie van beschermde cultuurhistorische landschappen en erfgoedlandschappen.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

Coördinatieteam, Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg NV, Natuurpunt, vzw Durme, provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen

Raming budget

... per plan

Voorzien budget

... per plan

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

GECOÖRDINEERD BESTRIJDEN VAN INVASIEVE EXOTEN

NATUUR EN KLIMAAT

Nationaal Park Scheldevallei zal overleg organiseren met de natuurbeheerders en andere betrokken partners rond preventie en gecoördineerde verwijdering van invasieve exoten.

Japanse duizendknoop. Foto: Yves Adams (Vilda)

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Natte natuurkernen als hotspots, met focus op natte graslanden, moerasbos en getijdennatuur

CARBON FARMING EN IN HET BIJZONDER PALUDICULTUUR

NATUUR EN KLIMAAT

LANDBOUW

Uit gesprekken met 25 landbouwers blijkt dat landbouwers wel degelijk kunnen en willen bijdragen aan de oplossing van de klimaatproblematiek. Zij hebben baat bij een verhoogd koolstofgehalte in de bodem dat onder meer te bereiken is met natuurinclusieve landbouwpraktijken. Met Nationaal Park Scheldevallei willen we klimaatadaptieve en natuurgerichte landbouw een duw in de rug geven door het toepassen van ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen te stimuleren. Daarnaast willen we ook demoprojecten met reeds bestaande illustratieve praktijkvoorbeelden en opstart van pilootprojecten stimuleren (bv. Voorstel voor een project rond paludicultuur met wilgen, elzen en lisdodde).

Locaties

Te bepalen op vrijwilligheid

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Vrijwaren en herstellen door vernatting
en verbeteren van waterkwaliteit

AFSTEMMEN KLIMAATPLANNEN EN HEMELWATER- EN DROOGTEPLANNEN VAN DE GEMEENTEN OP HET OPERATIONEEL PLAN VAN NATIONAAL PARK SCHELDEVALLEI

NATUUR EN KLIMAAT

Nationaal Park Scheldevallei wenst de klimaatplannen en de hemelwater- en droogteplannen van de gemeenten af te stemmen op de acties van dit plan voor vernatting en het verbeteren van de waterkwaliteit. De plannen zullen gescreend worden en in overleg met de gemeenten zal bekeken welke acties verder op elkaar afgestemd kunnen worden.

Cover Klimaatadaptatieplan Dendermonde.
Foto: Stad Dendermonde

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

AFSPRAKEN MET LANDBOUW ROND GESTUURD PEILBEHEER EN WATERRETENTIE (IN NATTE GRASLANDEN)

NATUUR EN KLIMAAT

LANDBOUW

In functie van de natte natuur is het grondwaterpeil en waterretentie van groot belang. Nattere natte periodes en drogere droge periodes als gevolg van de klimaatverandering hebben ook een negatieve impact op de gewasgroei en de landbouw als geheel. De landbouwers zijn de ook slachtoffers van de klimaatverandering. Natuur en landbouw hebben beiden nood aan een robuust watersysteem dat kan helpen bij het beheersen van overvloedige neerslag en het vasthouden van water voor drogere periodes.

Bij gesprekken met 25 landbouwers kwamen volgende mogelijke maatregelen op bedrijfsniveau ter sprake:

- Peilgestuurde drainage
- Plaatsen regelbare stuw
- Spaar- en bufferbekkens

Nationaal Park Scheldevallei zal inzetten op afspraken hierover met natuurbeheerders, met landbouwers en tussen landbouwers en natuurbeheerders. De zoekzones hiervoor zijn verder te bepalen. Gebieden die in voorbereidende workshops al vernoemd werden, zijn bijvoorbeeld Denderbellebroek, zone Berlare-Dendermonde, oeverzone Dendermonde-Vlassenbroek, het Moer in Bornem, ...

Locaties

Te bepalen op basis van vrijwilligheid

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Regionale Landschappen, Coördinatieteam

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

Vrijwaren en herstellen door vernatting
en verbeteren van waterkwaliteit

(OUDERE) WATERZUIVERINGSINSTALLATIES VERSNELD OOK FOSFAAT LATEN ZUIVEREN

NATUUR EN KLIMAAT

Eutrofiëring van water met potentieel explosieve algengroei en potentieel tekort aan zuurstof is zeer nadelig voor het leven in het water. Om dit tegen te gaan plant Nationaal Park Scheldevallei om de waterzuiveringsinstallaties die nutriënten zoals fosfaten niet zuiveren aan te passen opdat deze in de toekomst ook gezuiverd worden. Hierover zal het Coördinatieteam verder overleg voeren met Aquafin.

Waterzuiveringsstation aan de Schelde - Schousselbroek
in Steendorp. Foto: Yves Adams Vilda

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

KT, MT en LT

Initiërende actoren

Aquafin

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

Vrijwaren en herstellen door vernatting
en verbeteren van waterkwaliteit

WEGWERKEN VAN LOZING IN DE NATUUR VAN HUISELIJK AFVALWATER ZONDER ZUIVERING

NATUUR EN KLIMAAT

Lozing van huishoudelijk afvalwater zonder zuivering in de natuur heeft in natte natuur een grote impact. Daarom plant Nationaal Park om milieuvriendelijke lokale waterzuiveringsinstallaties waar planten het werk doen te installeren op plekken waar riolering te duur is. Dikwijls zijn dit ook plekken die dicht bij natuur. Daarom zal Nationaal Park Scheldevallei in de omgeving van de natte natuur een aantal proefprojecten opzetten in het kader van Hello Water. Ambitie is om na evaluatie van deze proefprojecten deze verder uit te rollen.

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

Intercommunale DDS

Raming budget

DDS Shana Vandervreken

Voorzien budget

DDS Shana Vandervreken

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Kleinschalige biologische zuivering van het afvalwater in Lampernisse. Foto: Yves Adams (Vilda)

Verduisteren en verstillen als
verwilderings- en verwevingsstrategie

ONDERZOEK NAAR DE MOGELIJKE REALISATIE VAN 2 EXTRA STILTEGEBIEDEN

NATUUR EN KLIMAAT

Stilte werkt verbindend door rust te geven aan de fauna. Maar is ook een troef voor bezoekers en bewoners. In het Nationaal Park is al een stiltegebied in Bornem. We onderzoeken op twee extra plekken of een stiltegebieden mogelijk is, namelijk Kalkense Meersen Donkmeer en mogelijks in de Moervaartvallei. In de Moervaartvallei loopt de voorbereidende studie hiertoe al. In de Kalkense Meersen werden in het verleden al metingen uitgevoerd.

Scheldevallei Tranquillizer 12x Stille Plek. Foto: RLSD

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Laarne, Wetteren, Wichelen en Berlare

Timing

KT

Initiële actoren

Coördinatieteam

Raming budget

€20.000

Voorzien budget

€20.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Verduisteren en verstillen als
verwilderings- en verwevingsstrategie

AANDACHT VOOR GELUIDSKNELPUNTEN

Kalkense Meersen Donkmeer. Foto: Wesley Poelman

NATUUR EN KLIMAAT

Stilte werkt verbindend door rust te geven aan de fauna. Maar is ook een troef voor bezoekers en bewoners. Nationaal Park Scheldevallei zal de geluidsknelpunten in kaart brengen en hier een actieplan voor opstellen. De uitvoering wordt op korte termijn voorbereid.

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

€10.000

Voorzien budget

€10.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Verduisteren en verstillen als
verwilderings- en verwevingsstrategie

VISIE OP EN REALISATIE VAN DUISTERNIS LANGS DE RIVIERBOORDEN

NATUUR EN KLIMAAT

Rivieren zijn traditioneel donkere linten door het landschap. Nationaal Park Scheldevallei wil dit bewaren en waar mogelijk bestaand licht milderden. De Vlaamse Waterweg NV ontwikkelt als beheerder van de bevaarbare waterlopen een visie op licht en duisternis langs de rivierboorden.

Baanverlichting Vlassenbroekbrug over de Schelde reikt ver
daarbuiten. Foto: RLSD

Locaties

Scheldevallei

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

De Vlaamse Waterweg NV

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STUDIE NAAR HAALBAARHEID VAN EEN ERKEND 'DUISTER GEBIED'

NATUUR EN KLIMAAT

Nationaal Park Scheldevallei bestudeert de haalbaarheid van een erkend 'duisternis-gebied' binnen het International Dark Sky Places Program. Zones die mogelijk in aanmerking komen zijn Kalkense Meersen en Wal/Zwijn & Vlassenbroek.

Kalkense meersen. Foto: Yves Adams Vilda

Locaties

Scheldevallei

Betrokken gemeente(s)

*Hamme, Dendermonde, Laarne, Wetteren,
Wichelen en Berlare*

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

€20.000

Voorzien budget

€20.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Verduisteren en verstillen als
verwilderings- en verwevingsstrategie

SCREENING VAN DE GEMEENTELIJKE LICHTPLANNEN

NATUUR EN KLIMAAT

Screening en bespreken van eventuele aanpassing van de lichtplannen van de gemeenten i.f.v. natuurwaarden/ vleermuizen met focus op VEN en SBZ. Nationaal Park Scheldevallei bekijkt hierbij uiteraard de afstemming op de duisternisbehoeftekaart van INBO/Provincie Antwerpen en op de mobiliteitsplannen (vb. eventueel geen verlichting op sluiptwegen)

Omhoog gerichte spots Brusselse poort Dendermonde.
Foto: RLSD

Locaties

Scheldevallei

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Kamperen onder de sterren . Foto: Stijn Smits (Vilda)

REALISATIE VAN DE DOELSTELLINGEN VOOR DE BELANGRIJKE EN ESSENTIËLE HABITATTYPISCHE SOORTEN IN HET ESTUARIEN EN NIET ESTUARIEN GEDEELTE VAN HET NATIONAAL PARK DOOR UITVOERING VAN DE SOORTEN- BESCHERMINGSPROGRAMMA'S.

NATUUR EN KLIMAAT

De uitvoering van de lopende soortenbeschermingsprogramma's voor bever, otter, kleine modderkruiper, bruine kiekendief, porseleinhoen, vleermuis, kwartelkoning, roerdomp, rugstreeppad en kamsalamander met de uitbreiding van hun leefgebied is uiteraard van belang binnen Nationaal Park Scheldevallei. Het Nationaal Park zal in samenspraak met de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen ook verder afspreken hoe bij te dragen aan de instandhouding en bescherming van een groot aantal provinciaal prioritaire soorten (pps) en provinciaal belangrijke habitattypische soorten (pbhs).

Poel en knotboom. Foto: RLSD

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiërende actoren

Agentschap Natuur en Bos, Natuurpunt, vzw Durme, provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, RL Schelde-Durme en RL Rivierenland

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

UITVOERING VAN PLAN OTTER

NATUUR EN KLIMAAT

De initiërende partners voerden een studie uit naar de noden voor de versterking en uitbreiding van het leefgebied van de otters in de Scheldevallei. Dit resulteerde in een Plan Otter met een visie met bijhorende kaarten en een actieplan. Naast aandacht voor het leefgebied voorziet het plan ook monitoring en educatie en sensibilisering. Voor de uitvoering van Plan Otter is een Interreg in aanvraag. Uiteraard maakt Nationaal Park Scheldevallei hierbij de koppeling met groenblauwe verbindingen omdat ontsnippering van het leefgebied van de otter cruciaal is.

Zwemmende otter. Foto: Lars Soerink (Vilda)

Locaties

Scheldevallei

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

RL Schelde-Durme, RLRivierenland, Agentschap Natuur en Bos, vzw Durme, Natuurpunt, WWF, Provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

CREËREN VAN DUISTERE VERBINDINGEN VOOR VLEERMUIZEN (CFR ACTIE 'SCREENING VAN DE GEMEENTELIJKE LICHTPLANNEN')

NATUUR EN KLIMAAT

Franjestaart. Foto: Rollin Verlinde (Vilda)

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

KT

Initiërende actoren

*Agentschap Natuur en Bos, provincie
Oost-Vlaanderen, provincie Antwerpen,
RL Schelde-Durme, RL Rivierenland, ...*

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

BEVORDEREN VAN VISMIGRATIE

Kleine modderkruiper. Foto: Rollin Verlinde (Vilda)

NATUUR EN KLIMAAT

Nationaal Park Scheldevallei wil aanvullend op de maatregelen die al in de Sigmagebieden genomen worden de vismigratie bevorderen door vismigratiekelpunten weg te werken. Bijvoorbeeld door pompgemalen visvriendelijk te maken. Hierdoor ontstaan in het gebied extra leefgebied en paaiplaatsen voor soorten zoals Bittervoorn en Paling. Hiervoor wordt overleg gepland met de waterloopbeheerders.

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

KT, MT en LT

Initiërende actoren

Agentschap Natuur en Bos, provincie Oost-Vlaanderen, provincie Antwerpen, Polders en Wateringen, ...

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

WEIDEOGELPROJECTEN

NATUUR EN KLIMAAT

LANDBOUW

Weidevogels zijn typische soorten voor de graslanden en akkers langs de rivieren. De nesten van weidevogels zijn kwetsbaar. Daarom worden afspraken gemaakt met de landbouwers en jagers. Hogeschool Gent ondersteunt met kennis en studie. Binnen Nationaal Park Scheldevallei werken de partners aan weidevogelprojecten met aandacht voor timing van maaien, herstel van soorten- of kruidenrijke graslanden met hoge voederwaarde. Deze werking focust uiteraard ook op de gebieden die in aanmerking komen voor beheersovereenkomsten met de Vlaamse Landmaatschappij.

Roepende kwartelkoning. Foto: Yves Adams (Vilda)

Locaties

Berlare, Dendermonde, ...

Betrokken gemeente(s)

Berlare, Dendermonde, ...

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

RL Schelde-Durme, Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse Landmaatschappij, vzw Durme, Natuurpunt, Hogeschool Gent, jagersverenigingen, landbouwers

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

VERBINDEN DOOR ECODUCTEN EN (ONDER)DOORGANGEN

Ecoduct over snelweg. Foto: Lars Soerink (Vilda)

NATUUR EN KLIMAAT

Onderzoeken naar de nood aan ecoducten en (onder)doorgangen (zoals ter hoogte van N16, tussen Kalkense Meersen en Donkmeer, cfr Plan Otter, ...)

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

MT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, VAPEO

Raming budget

€20.000

Voorzien budget

€20.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Kalkense Meersen Donkmeer. Foto: Wesley Poelman

STERKERE NATUURVERBINDINGEN TUSSEN SIGMAGEBIEDEN TUSSEN GENT EN KALKENSE MEERSEN DONKMEER

NATUUR EN KLIMAAT

De verbinding tussen Kalkense Meersen Donkmeer en Gent wordt gemaakt door de Schelde en 3 grote projecten: Gentbrugse Meersen (met stad Gent, op basis van een bestaande visie), Damvallei (met gemeente Destelbergen en Natuurpunt) en het Sigmaplan met het project 'Scheldemeander Heusden-Gentbrugge' (met de overstromingsgebieden van Bastenakkers (150 ha) en Ham (23 ha) (zie actie 'Uitvoering van het Sigmaplan met 1046 ha extra natte natuur (projecten in uitvoering)') en een constructie ter hoogte van Heusden om verzanding tegen te gaan).

Locaties

Gent, Destelbergen, ...

Betrokken gemeente(s)

Gent, Destelbergen, ...

Timing

KT

Initiële actoren

*De Vlaamse Waterweg NV, Agentschap
Natuur en Bos, Gent, Destelbergen,
Natuurpunt*

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STERKERE NATUURVERBINDINGEN TUSSEN SIGMAGEBIEDEN TER HOOGTE VAN KALKENSE MEERSEN DONKMEER

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK OMGEVINGSBELEID

De cluster van Kallense Meersen Donkmeer is met bijna 2000 ha één van de grootste clusters langs de Schelde. Om deze cluster verder te versterken lopen een aantal grote projecten: Natuurinrichtingsproject aan Donkmeer in Berlare, een opgestart Provinciaal RUP voor Donkmeer in uitvoering van een ruimtelijke visie, sterkere natuurverbinding tussen Donkmeer en Kalkense Meersen enerzijds en Schelde anderzijds. Provincie Oost-Vlaanderen speelt hier ook op in via het Beleidsplan 2050.

Kalkense Meersen. Foto: Wesley Poelman

Locaties

Berlare

Betrokken gemeente(s)

Berlare

Timing

KT

Initiële actoren

Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse Landmaatschappij, provincie Oost-Vlaanderen, Berlare, Natuurpunt, vzw Durme

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STERKERE NATUURVERBINDINGEN TUSSEN SIGMAGEBIEDEN TUSSEN SCHOUSELBROEK EN DE POLDERS VAN KRUIBEKE

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK OMGEVINGSBELEID

In Temse zal in het kader van het Sigmaplan in de toekomst in Schouselbroek (100 ha) een overstromingsgebied gerealiseerd worden. Hoger op de cuesta liggen de natuurgebieden van het Fort van Steendorp (20 ha), het Gelaagpark (4 ha) en verder op de Vuurkouter (28 ha) die de link maakt naar de Polders van Kruibeke (600 ha). Tussen deze gebieden ligt een oude steenbakkerijsite (13 ha). Met een brownfield convenant plant de gemeente Temse samen met Departement Omgeving deze oude steenbakkerssite om te vormen tot natuur. Hiermee worden verschillende natuurgebieden verbonden.

Steenbakkerij Steendorp wordt natuurgebied.
Foto: Gemeente Temse

Locaties

Temse

Betrokken gemeente(s)

Temse

Timing

KT

Initiële actoren

Departement Omgeving, Temse

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STERKERE NATUURVERBINDINGEN TUSSEN SIGMAGEBIEDEN TUSSEN POLDERS VAN KRUIBEKE EN OUDBROEK-SCHELLANDPOLDER

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK OMGEVINGSBELEID

Aan de monding van de Rupel in Schelle ligt de Electrabelsite (82 ha). Deze site grenst aan twee grote Sigmagebieden: Polders van Kruibeke (600 ha) aan de overkant van de Schelde en Oudbroek-Schellandpolder (189 ha) aan de overkant van de Rupel. Op dit moment staat het terrein aangeduid als zone voor industrie en openbaar nut. De gemeente Schelle wil beperkte ontwikkelingen toelaten en inzetten op groen. Hiervoor zal een gemeentelijk RUP opgemaakt worden.

De Electrabelsite in Schelle. Foto: Benoit De Freine

Locaties

Schelle

Betrokken gemeente(s)

Schelle

Timing

MT

Initiële actoren

Schelle, Revive, provincie Antwerpen

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STERKERE NATUURVERBINDINGEN IN DE DURMEVALLEI

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK OMGEVINGSBELEID

In het kader van het Sigmaplans is de opmaak van een Gewestelijk RUP opgestart voor de tweede fase van de Durmevallei. Na afloop van het GRUP zullen de natuurgebieden zoals overeen gekomen binnen de omschrijving van het GRUP opgenomen worden in de natuurkern van het Nationaal Park.

Oude Durme. Foto: David Samyn

Locaties

Hamme, Zele

Betrokken gemeente(s)

Hamme, Zele

Timing

KT

Initiële actoren

*Departement Omgeving, Agentschap
Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg NV*

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Groenblauwe verbindingen in verstedelijkte omgevingen,
landbouwgebied en tussen natuurkernzones

STERKERE NATUURVERBINDINGEN IN DE DENDERVALLEI

Waterrecreatie op de Dender. Foto: Stefanie Faveere

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK OMGEVINGSBELEID

T.OP Dender zette specifiek Werf 2 op rond groen-blauwe verbindingen. Binnen dit samenwerkingsverband werkten Departement Omgeving, Agentschap Natuur & Bos en de Provincie Oost-Vlaanderen samen met (boven)lokale actoren een gezamenlijke visie, aanpak en actieprogramma uit, gericht op uitvoering 2023-2026. Hierin zijn zowel acties opgenomen rond de natuurverbinding van Sint Onolfspolder en Meirdam (Dendermonde) met Denderbellebroek (Lebbeke), als de samenhangende ontwikkeling van meersengebieden Beneden-Dender (Dendermonde, Lebbeke, Aalst).

Locaties

Aalst, Dendermonde, Lebbeke

Betrokken gemeente(s)

Aalst, Dendermonde, Lebbeke

Timing

KT

Initiërende actoren

Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg NV, Natuurpunt, Dendermonde, Lebbeke, Aalst Departement Omgeving, provincie Oost-Vlaanderen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

STERKERE NATUURVERBINDINGEN IN DE RUPELVALLEI

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK OMGEVINGSBELEID

We are One World is het bedrijf achter Tomorrowland. Om hun festivalcamping blijvend te organiseren in de toekomst zullen zij een natuurcompensatie realiseren van 10-tallen ha. Hierover werden afspraken gemaakt met de betrokken gemeenten, Natuurpunt en de provincie. We are One World wil deze compensatie realiseren in natte natuur in de omgeving van De Schorre. Nationaal Park Scheldevallei zal dit mee faciliteren. Daarnaast trekt de provincie Antwerpen in diezelfde zone de sanering en het herstel van Deelgebied II in Rumst. Dit gebied zal na sanering en herstel opgenomen worden in de natuurkern van het Nationaal Park.

Kleiput in Rumst. Foto: RLSD

Locaties

Rupelvallei

Betrokken gemeente(s)

Rupelvallei

Timing

MT

Initiële actoren

We are One World, Provincie Antwerpen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STERKERE NATUURVERBINDINGEN IN DE RUPELVALLEI (VERBINDEN VAN DE RUPEL MET DE ACHTERLIGGENDE GEBIEDEN)

NATUUR EN KLIMAAT

De rivieren zijn de verbindende factor in het Nationaal Park. Een zeer belangrijke actie is daarom het verbinden van de rivieren met de achterliggende natuurkernen. Zeker in de Rupelvallei is dit een bijzonder aandachtspunt met concreet verbindingen tussen de Rupel en Nielsbroek (Niel), Walenhoek (via Scheibeek) (Niel), Hellegat bos (Boom), Kleiputten Boom-Terhagen (Boom/Rumst), Oude Netearm (Rumst), Blaasveld Broek (Willebroek), Biesenweiden Broek (Willebroek), Provinciaal Domein Broek De Naeyer (Willebroek), Domein Hazewinkel (Willebroek). Voor de gemeente Willebroek wordt dit gelinkt aan de visie in opmaak voor de Watersportbaan van Hazewinkel. In Boom en Rumst maakt de provincie Antwerpen het PRUP Groengebied Terhagen op. Dit PRUP herbestemt de zone voor golf naar een open ruimtebestemming, met kleine zone voor lokale recreatie.

Domein Hazewinkel. Foto: Nieuwsblad

Locaties

Rupelvallei

Betrokken gemeente(s)

Niel, Boom, Rumst, Willebroek

Timing

KT

Initiële actoren

Coördinatieteam, provincies, Niel, Boom, Rumst, Willebroek, Natuurpunt, RL Rivierenland, Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse Landmaatschappij, Sport Vlaanderen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

VERBINDEN VAN DE ANDERE RIVIEREN MET DE ACHTERLIGGENDE GEBIEDEN.

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK OMGEVINGSBELEID

De rivieren zijn de verbindende factor in het Nationaal Park. Een zeer belangrijke actie is daarom het verbinden van de rivieren met de achterliggende natuurkernen. Het Nationaal Park zal deze verbindingen versterken tussen: Provinciaal Domein Den Blakken met de Schelde (Wetteren, op basis van bestaande gemeentelijk-provinciale visie voor Scheldepark Oost), Groenpool Tielrode met de Durme (Temse, op basis van bestaande gemeentelijke visie), St-Jansveldbeek met Schelde (Bornem, in uitvoering van het landinrichtingsproject) en Vliet met Rupel/Schelde (Puurs, in uitvoering van het project Waterlandschap). Andere verbindingen zijn bijvoorbeeld Maanbeekvallei (tussen Damvallei en Kalkense Meersen), Berlare (Scheldebreeken, Oudbroek, Polsgracht), Molenbeek (Wetteren), Vliet (Hemiksem), ...

Provinciaal Domein Den Blakken. Foto: Prov. O-VL

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

*Temse, Wetteren, Bornem,
Puurs-St-Amands*

Timing

KT

Initiërende actoren

*Coördinatieteam, provincie
Oost-Vlaanderen, Temse, Wetteren,
Bornem, Puurs-St-Amands, Natuurpunt,
Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse
Landmaatschappij*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

VERSTERKEN GROENSTRUCTUREN IN VERSTEDELIJKE OMGEVINGEN

NATUUR EN KLIMAAT

RUIMTELIJK OMGEVINGSBELEID

In Antwerpen, Hemiksem, Dendermonde, Wetteren en Gent zal Nationaal Park de groenstructuren in de verstedelijkte omgeving versterken: met het project Groenpool Linkeroever in Antwerpen), de projecten aan de Gentbrugse Meersen (zie actie 'Sterkere natuurverbindingen tussen Sigmagebieden tussen Gent en Kalkense Meersen Donkmeer'), de projecten Vestinggordel Dendermonde inclusief gevangenissite & Wetlands for cities aan de Meirdam in Dendermonde, de opmaak en uitvoer van de visie op Scheldepark Oost in Wetteren en de herontwikkeling van de Bekaertsite in Hemiksem.

Schetsen Groenpool Antwerpen.
Foto: team omgeving - de urbanisten - cobe

Locaties

*Antwerpen, Hemiksem, Dendermonde,
Wetteren, Gent*

Betrokken gemeente(s)

*Antwerpen, Dendermonde, Wetteren,
Hemiksem, Gent*

Timing

MT

Initiërende actoren

*Antwerpen, Agentschap Natuur en Bos,
Dendermonde, Natuurpunt, Wetteren,
Provincie Oost-Vlaanderen, Hemiksem,
Compagnie Het Zoute, De Vlaamse
Waterweg NV, Agentschap Natuur en Bos,
Gent, Destelbergen, Natuurpunt*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

VERBINDEN DOOR KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN

NATUUR EN KLIMAAT

Verbinden via lineaire kleine landschapselementen (wilgen, houtkanten, poelen, ...) is een belangrijke aandachtspunt i.f.v. bepaalde doelsoorten en landschappen zoals:

- Wielen: belangrijk voor onder andere de grote modderkruiper
- Kwartelkoning: Durmevallei, Moervaartvallei
- Kamsalamander: Rupelvallei, Temse-Kruike
- Porseleinhoen: breed verspreid
- Visarend, zeearend: Polders van Kruike

Uiteraard spelen de regionale landschappen en het Vlaams Houtkantenplan hierbij een belangrijke rol.

Kleine Landschapselementen in Bulbierbroek.
Foto: Yves Adams Vilda

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

*RL Schelde-Durme, RL Rivierenland
i.s.m. onder andere landbouwers, jagers,
particulieren, ...*

Raming budget

€160.000

Voorzien budget

€160.000

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

KOPPELING MET HET BELEIDSPLAN RUIMTE VAN DE PROVINCIE OOST- VLAANDEREN EN PROVINCIE ANTWERPEN

NATUUR EN KLIMAAT

LANDBOUW

In beide provincies loopt het planproces voor het opmaken van een nieuw provinciaal Beleidsplan Ruimte. Nationaal Park Scheldevallei zal samen met de provincies de koppeling maken tussen deze beleidsplannen en het Nationaal Park. Zeker in Oost-Vlaanderen is de doorsnede tussen beide groot. Dit blijkt ook al uit de plannen voor groenblauwe verbindingen. Nationaal Park zal met de provincies bespreken welke acties uit de definitieve beleidsplannen kunnen volgen.

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

KT

Initiële actoren

*Provincie Oost-Vlaanderen,
provincie Antwerpen, coördinatieteam*

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

PROVINCIALE LANDBOUWVISIES

NATUUR EN KLIMAAT

LANDBOUW

De Provincie Oost-Vlaanderen zal een landbouwvisie uitwerken met daarbij ook aandacht voor landbouw in valleigebieden. Deze algemene landbouwvisie kan in een vervolgtraject verfijnd worden voor de Scheldevallei i.s.m. lokale actoren. Binnen het Beleidsplan Ruimte 2050 zijn valleigebieden belangrijk in kader van een transitie naar een robuuste en veerkrachtige ruimte waarbij o.a. zal worden ingezet op het bekomen van aaneengesloten graslanden. In het beleidsplan ruimte (in ontwikkeling) van de provincie Antwerpen werd reeds een beleidskader opgesteld rond 'Verdichten en ontlichten van de ruimte'. Dit past binnen het lopende onderzoek naar valorisatie van de open ruimte. De provincie Antwerpen overweegt daarbij het engagement aan te gaan om op projectmatige basis uit te zoeken hoe ze een geïntegreerde aanpak naar agrarische herontwikkeling, zonevreemd hergebruik en sloop kan realiseren in samenwerking met POM Antwerpen. Hiervoor werkt ze een kader uit met verschillende instrumenten om gemeentebesturen te ondersteunen. Dit is natuurlijk geen landbouwvisie maar bevat al wel kapstukken hoe om te gaan met de open ruimte.

Locaties

Nationaal Park (Oost-Vlaanderen)

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park (Oost-Vlaanderen)

Timing

KT

Initiële actoren

*Provincie Oost-Vlaanderen - Dienst
Landbouw en Platteland*

Raming budget

€80.000

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

VOEDSELBOS MET KORTE KETEN (12 HA TOT MOGELIJK 100 HA)

NATUUR EN KLIMAAT

LANDBOUW

Sterrenchef Bart De Pooter van onder meer restaurant Pastorale in Reet wil met een tiental partners samen een uitzonderlijk ecosysteem op poten zetten. In het uitgestrekte groengebied aan de Begijnenbossen wil hij een terrein ontwikkelen tot een voedselbos. Dat moet een sociaal geïntegreerd landbouwproject worden waarvan de oogst ook in de restaurants van Bart De Pooter en op Tomorrowland kan gebruikt worden.

Voedselbos. Foto: Far field

Locaties

Reet

Betrokken gemeente(s)

Rumst

Timing

MT

Initiële actoren

*Bart De Pooter (Pastorale),
We are One World*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STIMULEREN DUURZAME EN NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW BUITEN DE NATUURKERNEN

NATUUR EN KLIMAAT

LANDBOUW

Het Nationaal Park wil duurzame en natuurinclusieve landbouw een duw in de rug geven door ook buiten de natuurkernen het toepassen van ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid te stimuleren en te ondersteunen. Nationaal Park doet dit vertrekkend vanuit de vragen binnen de bedrijfsvoering van de landbouwer én i.f.v. groenblauwe verbindingen en soorten (zoals roodborsttapuit, grasmus, gele kwikstaart, veldleeuwerik, dwergmuis, kneu, distelvink, tuinfluiter, bosrietzanger, Cetti's zanger, zwartkop, steenuil, ...). Daarnaast wil het Nationaal Park ook demoprojecten met reeds bestaande illustratieve praktijkvoorbeelden en opstart van pilootprojecten stimuleren (bv. Voorstel voor een project rond paludicultuur met wilgen, elzen en lisdodde).

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, landbouwers

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

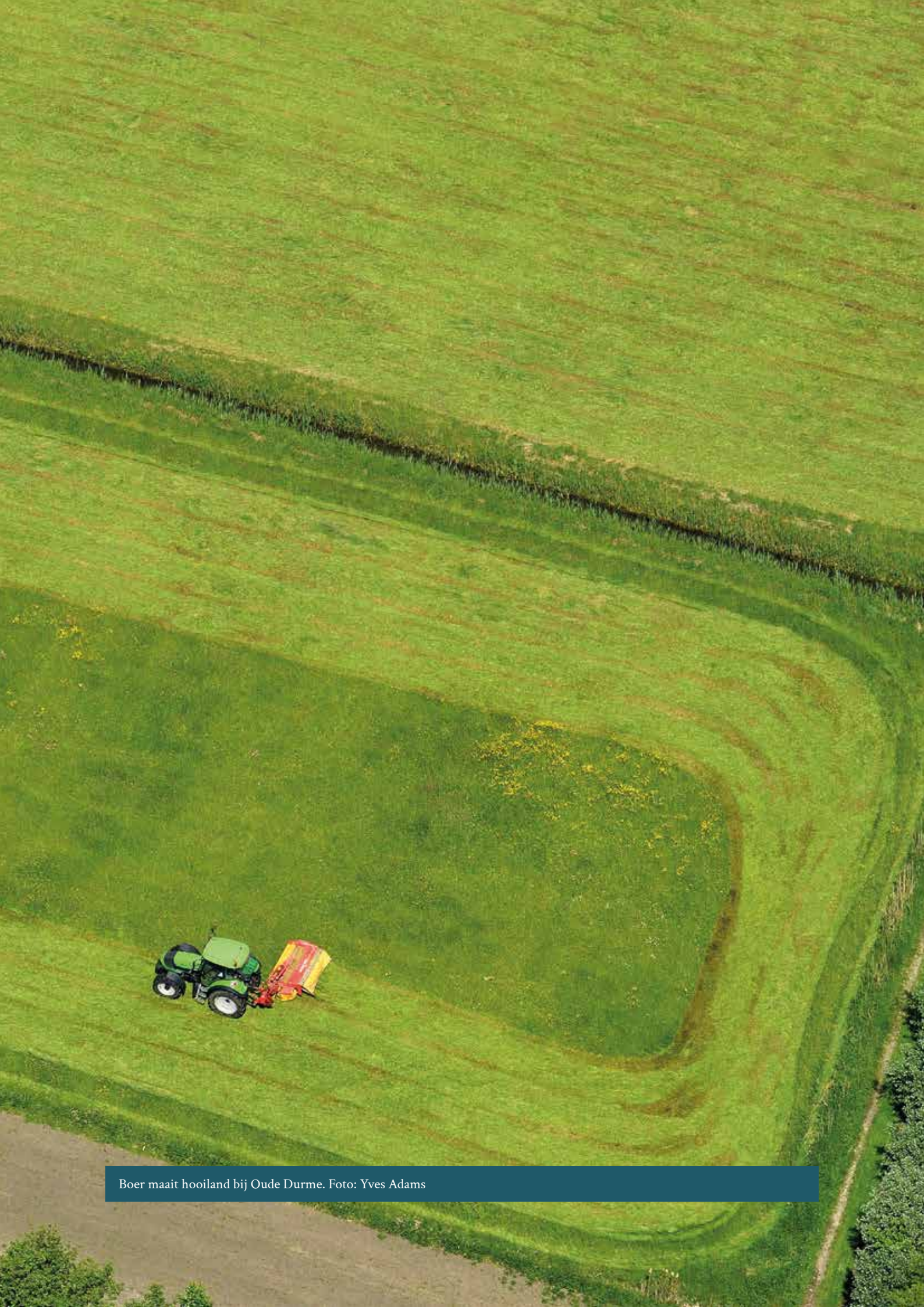
Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Boer maait hooiland bij Oude Durme. Foto: Yves Adams

PIJLER 2

VERWONDEREN MET VERHALEN

Schelde als dynamisch natuurlandschap: van Oerschelde tot Sigma met geomorfologische relict en herstel van oorspronkelijke rivierdynamieken

NATIONAAL PARK SCHELDEVALLEI IS UNIEKE GETIJDENNATUUR EN BIJZONDERE NATTE NATUUR.

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Onze getijden- en natte natuur zijn zeldzaam tot zelfs uniek in Europa. Onze natte natuur helpt de klimaatopwarming bestrijden, zorgt voor biodiversiteit en beschermt ook tegen extremere weeromstandigheden. Deze verhaallijnen willen we extra in de verf zetten.

Onze ambitie is een vereenzelviging van deze thema's met ons Nationaal Park in een eerste fase door de bewoners in een tweede fase in Vlaanderen. En tenslotte bij de geïnformeerde internationale toerist. Bij unieke getijdennatuur en bijzondere natte natuur denkt men automatisch aan Nationaal Park Scheldevallei.

Wijmeers bres. Foto: Yves Adams Vilda

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Schelde als dynamisch natuurlandschap: van Oerschelde tot Sigma met geomorfologische relictten en herstel van oorspronkelijke rivierdynamieken

ONTSLUITEN VAN DE WAARDEVOLLE LANDSCHAPPELIJKE GEHELEN EN DE BESCHERMDE CULTUURHISTORISCHE LANDSCHAPPEN

Kruibeekse Polders.
Foto: David Samyn (Toerisme Oost-Vlaanderen)

ERFGOED TOERISME EN RECREATIE

Provincie Oost-Vlaanderen zal inzetten op de waardering en het ontsluiten van het landschappelijk erfgoed in de bestaande reeksen brochures en boeken die de provincie uitgeeft, zoals de brochures 'Erfgoedspokkels', het boek 'De verdwenen flora van Oost-Vlaanderen' en andere publicaties.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Provincie Oost-Vlaanderen

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

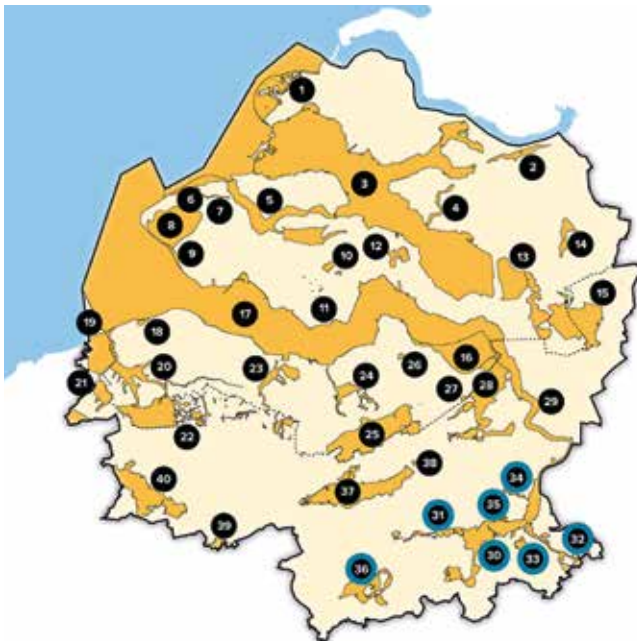
- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

REALISATIE VAN DE GEOSITES VAN GEOPARK SCHELDE DELTA

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Geopark Schelde Delta diende najaar 2022 zijn dossier met vraag voor erkenning in bij UNESCO. In dit dossier plant het Geopark de realisatie van een aantal geosites waaronder stuifduinen, (paleo)meanders, laatglaciaal meer, wielen, turfwinning, killen, ... Kortom plekken die het verhaal van dit dynamisch natuurlandschap vertellen. Nationaal Park Scheldevallei zal mee de schouders zetten onder de realisatie van deze sites. Geopark Schelde Delta diende hiervoor recent ook een aanvraag in voor Interreg 'Beleefbare Schelde'.

Geosites in de Scheldevallei website.
Foto: Geopark Schelde Delta

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Geopark Schelde Delta

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

TWEE STERKE, NIEUWE BELEVINGSPLEKKEN ROND HET DYNAMISCH NATUURLANDSCHAP: BELEVINGSCENTRUM WATER EN WOORD EN HET RUPELKLEIMUSEUM

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

De Scheldevallei is rijk aan kleine musea die het verhaal vertellen van dit dynamisch natuurlandschap (vb. het recent gerealiseerde Onthaalcentrum Donkmeer (Berlare), plannen voor een Erfgoedcentrum rond de collectie Van Bogaert-Wauters (Hamme), ...). Op twee plekken zijn de plannen voor een nieuw museum/belevingscentrum zeer concreet. Puurs-Sint-Amands plant een Belevingscentrum van Water en Woord aan de Scheldeboord in Sint-Amands met als basis de dichter Verhaeren en de verhalen van het veranderende landschap. Rumst plant een hernieuwd Rupelkleimuseum waarbij ook een link zal gemaakt worden met de site van de Watertoren en de actieve kleigroeve van Wienerberger. Beide dossiers zijn ook opgenomen in de Interreg-aanvraag 'Beleefbare Schelde'.

Bezoekerscentrum in Berlare aan het Donkmeer. Foto: Toerisme Scheldeland

Locaties

Puurs-Sint-Amands, Rumst

Betrokken gemeente(s)

Puurs-Sint-Amands, Rumst

Timing

KT

Initiële actoren

Puurs-Sint-Amands, Rumst, (Hamme)

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

€1.125.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STROOM, FESTIVAL IN DE SCHELDEVALLEI

Vivaldi en de Vier Elementen - Festival STROOM 2022.
Foto: Jonathan De Maeyer

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

In de aanloop naar Nationaal Park Scheldevallei lanceerde Gent, Festival van Vlaanderen samen met kandidaat Nationaal Park Scheldevallei in 2022 het jaarlijkse festival STROOM, festival in de Scheldevallei. De eerste editie trok 15.000 bezoekers en haalde uitgebreid de pers. De Scheldevallei vormde gedurende 11 dagen het natuurlijke decor voor muziek, kunst en interessante ideeën rond klimaat. Van het adembenemende Rain Requiem voor de slachtoffers van de eerste klimaatramp in ons land, tot hoopvolle boodschappen tijdens het stadsfestival Dender Discover. Experts vertelden heel wat in de discours rond het Sigmplan, korte keten en plastic in het water. We luisterden naar de Klimaatdichters in Overbeke kerk en de melodieuze muziek aan het Kasteel d'Ursel. De 11-daagse afsluiten deden we vol energie op de leukste familiedag aan het Kasteel van Laarne. Dit festival staat mee in het brandpunt van de klimaatdiscussie, een discussie die niet alleen door wetenschappers en politici gevoerd kan worden. Het festival laat de onmisbare stem van de kunstenaars horen.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Festival van Vlaanderen-Gent,
Coördinatieteam

Raming budget

€500.000 per jaar

Voorzien budget

€500.000 per jaar (tot 2024)

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

EVENEMENT ROND DE HERDENKING VAN 50 JAAR OVERSTROMING VAN 1976 EN DE START EN DE TOEKOMST VAN HET SIGMAPLAN

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

De overstroming van 1976 in Ruisbroek vormde de start van het Sigmaplan. 50 jaar later is het landschap in de Scheldevallei fundamenteel veranderd en veel beter beschermd tegen overstromingen. Maar de klimaatvernadering vraagt voor aangepaste actie waardoor een Sigmaplan 3.0 wordt voorbereid. Dit scharnierpunt willen we in 2026 onder de aandacht brengen met een evenement rond de herdenking van 50 jaar overstroming van 1976 en het verleden en de toekomst van het Sigmaplan.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Coördinatieteam,

De Vlaamse Waterweg NV

Raming budget

€500.000

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

KUNSTWERKEN IN NATIONAAL PARK SCHELDEVALLEI

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

We hebben al een traditie om regelmatig kunstwerken in het landschap te plaatsen die mee reflecteren over de verhouding tussen de mensen en dit landschap. Zoals met de Arcade in Kruibeke of de werken met wilgen van Will Beckers. Momenteel bereiden we de plaatsing van een kunstwerk 'Landschap in Landschap' voor aan de monding van de Rupel. CC Ter Dilft Bornem plant vanaf volgend jaar ook een programmatie daarrond onder de titel 'De stem van de rivier'. Nationaal Park Scheldevallei wil deze traditie verder zetten. Ook met Dendermonde waren hierover al concrete gesprekken.

Arcade Kruibeke. Foto: Sandra Koning

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Bornem, Dendermonde, ...

Timing

KT

Initiërende actoren

CC Ter Dilft Bornem, Dendermonde

Raming budget

€150.000

Voorzien budget

€100.000

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

NATUUREDUCATIEVE WERKING MET PADEN, PAKKETTEN, GIDSEN (ZIE ACTIE ...) EN EDUCATIEVE CENTRA

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Natuureducatie maakt onlosmakelijk deel uit van een Nationaal Park. Via natuur- en klimaateducatie kan het verhaal van dit dynamisch natuurlandschap goed verteld worden. Nationaal Park doet dit via 4 kanalen. Ten eerste natuurbelevingspaden en natuurleerpaden (vb Wieze). De natuurbelevingspaden zijn een specifiek concept van wandelingen voor families met kinderen van een zestal kilometer met educatieve belevingen onderweg. Agentschap Natuur en Bos realiseert deze paden in samenwerking met de gemeenten. Ten tweede maakt het Nationaal Park natuureducatieve pakketten. In het kader van Life SPARC en van Grenzeloze Schelde werden recent al twee pakketten gemaakt. Deze inspanning wordt verder gezet. In een aangevraagde Interreg zullen we i.s.m. Grenspark Groot-Saeftinghe en NP Oosterschelde nieuwe pakketten maken. Vervolgens zal Nationaal Park i.s.m. onder andere de gidsenverenigingen ook gidsen opleiden tot Rangers voor het Nationaal Park. Tenslotte zullen verspreid over de vallei educatieve centra ingericht worden: Molsbroek (te vernieuwen), Nezo-site Kalken (te realiseren, Laarne), Bastion VIII (te vernieuwen, Dendermonde), Donkmeer (bestaand, Berlare), Blaasveldbroek (te vernieuwen, Willebroek), Natuurhuis (te realiseren, Hamme). Heel bijzonder en specifiek voor de Scheldevallei is de natuureducatie op het water via de Milieuboot van Grenzeloze Schelde vzw.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Kruibeke, Bornem, Dendermonde, Wichelen (voor natuurbelevingspaden) & Laarne, Dendermonde, Berlare, Willebroek, Hamme (voor natuureducatie) & overige

Timing

KT

Initiële actoren

Provincie Oost-Vlaanderen en Antwerpen, vzw Durme, Natuurpunt, Agentschap Natuur en Bos, Grenzeloze Schelde/ Milieuboot, Interreg ism Grenspark Groot-Saeftinghe en Nationaal Park Oosterschelde

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

€300.000 (Natuurbelevingspaden)

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

Destelbergen Damvallei. Foto: David Samyn (Toerisme Scheldeland)

Schelde als economische ader met industriële relictten,
agrarische nijverheid, watergebonden en nautisch erfgoed

EEN STERKE, NIEUWE BELEVINGSPLEK RONDE DE INDUSTRIËLE RELICTEN: HET RUPELKLEIMUSEUM

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Cfr actie 'Twee sterke, nieuwe belevingsplekken rond het dynamisch natuurlandschap: Belevingscentrum Water en Woord en het Rupelkleimuseum'

Locaties

Rumst

Betrokken gemeente(s)

Rumst

Timing

KT

Initiërende actoren

*Rumst, Interreg Beleefbare Scheldevallei,
Geopark, We are One World*

Raming budget

cfr actie supra

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Schelde als economische ader met industriële relictten,
agrarische nijverheid, watergebonden en nautisch erfgoed

UITBOUW VAN HET ERFGOEDSITE SCHEEPSWERVEN BAASRODE EN ANDER NAUTISCH ERFGOED

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Provincie Oost-Vlaanderen investeert in de conservatie van de Erfgoedsite Scheepswerven Baasrode en in de thematische en gebiedsontsluiting op de historische site van de scheepswerven in Baasrode. De nadruk ligt op de getijdenwerking en de daaraan verbonden ambachten. Door het heropbouwen van de kuisbank kunnen mogelijk opnieuw schepen ter plekke worden geïnspecteerd. Deze scheepswerf is één van de best bewaarde in Nationaal Park Scheldevallei. Het verhaal van de Schelde als economische ader krijgt hier zeker een plek. Tegelijkertijd werkt de provincie aan de sites in Rupelmonde (CNR Scheepswerf) en Temse via 'Scheepswerven in beeld'. Op de CNR-werf is vzw Tolerant een actieve partner met onder andere authentieke scheepsbouw en rondvaarten. In Mariekerke leert het Streekmuseum Scheepvaart en Visserij alles over de binnenscheepvaart en de visserij. Vlaamse Landmaatschappij vult dit verhaal aan met een educatieve wandeling. Tenslotte brengt het Nationaal Park ook de scheepvaartsites in de Rupelvallei en vele killen, beerkaaien en dergelijke onder de aandacht.

Locaties

*Dendermonde, Temse, Rupelmonde,
Bornem, ...*

Betrokken gemeente(s)

*Dendermonde, Temse, Rupelmonde,
Bornem, ...*

Timing

KT

Initiërende actoren

*Oost-Vlaanderen, Toerisme Oost-
Vlaanderen, Interreg Beleefbare
Scheldevallei, Geopark Schelde Delta,
Vlaamse Landmaatschappij, ...*

Raming budget

€600.000

Voorzien budget

€600.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Scheepswerven Baasrode. Foto: Provincie Oost-Vlaanderen

SCHEEPSVERVEN CHANTIERS VAN DE
DROGE DOEK CESAR VAN DAMME GALLE SEYHE

SEGAF

Schelde als economische ader met industriële relictten,
agrarische nijverheid, watergebonden en nautisch erfgoed

AANTAKKEN EN INSPELEN OP BESTAANDE EVENEMENTEN

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Open Monumentendag, Erfgoeddag, Archeologiedagen,
... Erfgoed spreekt tot de verbeelding van klein en groot.
Het maakt ons nieuwsgierig want vertelt iets over ons
verleden: hoe leefden onze voorouders, wat aten ze, hoe
zagen hun woningen eruit, ...? Al die evenementen lokken
dan ook duizenden bezoekers.

Nationaal Park Scheldevallei zal samenwerken met de
verschillende grote bestaande evenementen om het
brede publiek kennis te laten maken met het typerende
industriële, nautische en agrarische erfgoed.

Open Monumentdag 2022 regio Schelde-Durme

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

MT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Schelde als economische ader met industriële relictten,
agrarische nijverheid, watergebonden en nautisch erfgoed

EDUCATIEVE WERKING ROND DE SCHELDE ALS ECONOMISCHE ADER

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

De Schelde is sinds mensenheugenis een belangrijke economische ader. Natuur en economie komen elkaar steeds opnieuw tegen. Via educatie kan het verhaal van deze economische ader goed verteld worden. Nationaal Park Scheldevallei doet dit via 3 kanalen. Ten eerste met educatieve pakketten. Ten tweede via een aantal onthaalplekken zoals in Appels (op de site van DDS), Baasrode (Erfgoedsite Scheepswerven), Rumst (Rupelkleimuseum) en getijdenmolens zoals in Rupelmonde, Niel, Eikevliet of Hamme. En tenslotte via een overkoepelende gidsenwerking.

Site Frateur. Foto: Mie De Backer (TPA)

Locaties

Rumst, Baasrode, Appels

Betrokken gemeente(s)

/

Timing

KT

Initiërende actoren

*Intercommunale DDS, Coördinatieteam,
Rumst, Provincie Oost-Vlaanderen
(Baasrode)*

Raming budget

€20.000

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Schelde als economische ader met industriële relictten,
agrarische nijverheid, watergebonden en nautisch erfgoed

STREEKPRODUCTEN VIA DE KORTE KETEN

TOERISME EN RECREATIE

LANDBOUW

Enkele landbouwbedrijven bieden ook kansen voor vormen van verbreding. Wij zullen streekproducten via korte ketenprojecten promoten door hoevewinkels en -automaten in de kijker zetten. Hiervoor bouwen we voort op initiatieven van Regionaal Landschap Schelde-Durme en Rivierpark Scheldevallei. De verkoop van streekgebonden producten geeft de kans het verhaal van de streek mee te vertellen en kan een manier zijn om een meerprijs te geven aan de landbouwers die extra inspanningen voor de natuur leveren.

Enkele in 25 gesprekken met landbouwers vermelde ideeën voor korte ketenprojecten die Nationaal Park Scheldevallei verder zal bestuderen:

- Landbouwcoöperatieve werking in de regio realiseren
- Samenwerkingscontract met lokale winkeliers en supermarkten om bijvoorbeeld 10% streekgebonden producten te verkopen en te promoten

Korte keten brochure. Foto: RLSD

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

Schelde als economische ader met industriële relictten,
agrarische nijverheid, watergebonden en nautisch erfgoed

EDUCATIE OVER LANDBOUW EN NATUUR

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

De landschapsbiografie maakt duidelijk dat landbouwers de Scheldevallei mee gevormd hebben en nog steeds mee vormen. Ook het verhaal van agrarische nijverheid zal Nationaal Park Scheldevallei een plek geven in de educatieve werking. Kapstokken hiervoor zijn onder andere de bleekweides, de vlasrootputten, de wijmenteelt, de oude dijken, de visserij, ...

Met Regionaal Landschap Schelde-Durme wordt verder gewerkt aan de bestaande werking rond vlasrootputten in Klein-Brabant. Puurs-Sint-Amands zal op korte termijn zijn oude bleekweides aan de Steenovens ontsluiten. Het Nationaal Park zal ook gesprekken aangaan met mogelijke partners zoals De Zilverreiger vzw en het Scheepvaart en Visserij Museum in Bornem.

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Te bepalen

Timing

KT

Initiële actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Nieuwe beleving in Kasteel Wissekerke. Foto: RLSD

KASTELEN VAN DE SCHELDE

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Het hefboomproject van Toerisme Vlaanderen rond de Kastelen van de Schelde (Wissekerke, d'Ursel, Bornem, Dendermonde, Laarne) werd het voorbije jaar voltooid. Hiermee zijn de grote kastelen van de Scheldevallei op een kwalitatieve manier geopend voor publiek. We leggen hierbij ook de link naar het Steen en het Gravensteen. Nationaal Park Scheldevallei zal het netwerk van de Kastelen van de Schelde mee ondersteunen en coördineren via overleg en marketing om van de exploitatie een succes te maken. Daarnaast bestuderen we hoe we dit netwerk kunnen uitbreiden met andere kastelen zoals de kastelencluster in Destelbergen en Heusden, het kasteel van Wieze, ... en de Graventoren in Rupelmonde (zie actie 'Graventoren & Getijdenmolen in Rupelmonde')

Locaties

*Antwerpen, Kruibeke, Bornem,
Dendermonde, Laarne, Gent*

Betrokken gemeente(s)

*Antwerpen, Kruibeke, Bornem,
Dendermonde, Laarne, Gent*

Timing

KT

Initiërende actoren

*Coördinatieteam, Antwerpen, Kruibeke,
Provincie Antwerpen, Domein van
Bornem, Herita, Dendermonde, Gent*

Raming budget

€30.000

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

Schelde als strategische ader met rivierdorpen,
kastelen, abdijen en militair erfgoed

GRAVENTOREN & GETIJDENMOLEN IN RUPELMONDE

Kruikeke Getijdenmolen Rupelmonde. Foto: TOV

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Toerisme Vlaanderen kocht recent de Graventoren in Rupelmonde aan. Via een participatief traject zal een toeristische herbestemming gezocht worden voor deze toren en de getijdenmolen. De getijdenmolen is uniek doordat hij de enige werkende oude getijdenmolen is in Vlaanderen. Het verhaal van de Graventoren is zeker onlosmakelijk verbonden met Mercator, die geboren werd in Rupelmonde en gevangen werd gezet in de Graventoren.

Locaties

Kruikeke

Betrokken gemeente(s)

Kruikeke

Timing

KT

Initiërende actoren

Toerisme Vlaanderen

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Schelde als strategische ader met rivierdorpen, kastelen, abdijen en militair erfgoed

FORTEN EN SCHANSEN IN DE SCHELDEVALLEI

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

De fortengordels rond Antwerpen doorkruisen de Scheldevallei. Voorbeelden van fortverbindingen en schansen zijn Haasdonk, Schans De Landmolen, Fort van Steendorp, Fort Liezele, Sint-Pietersburcht en Fort Bornem. De gemeente Puurs-Sint-Amands investeert in de herinrichting van het Fort van Liezele, het best bewaarde fort van de vesting Antwerpen. Dit fort heropent in 2023. In samenwerking met de gemeente zal Nationaal Park Scheldevallei dit fort verder verknopen met de andere forten in de regio.

Fort Steendorp. Foto: Sandra Koning (TOV)

Locaties

Puurs-Sint-Amands

Betrokken gemeente(s)

Puurs-Sint-Amands

Timing

KT

Initiërende actoren

Puurs-Sint-Amands

Raming budget

nvt

Voorzien budget

nvt

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Schelde als strategische ader met rivierdorpen,
kastelen, abdijen en militair erfgoed

HERWAARDEREN VAN DE SCHELDEVALLEIDORPEN

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Nationaal Park Scheldevallei kent vele kleine mooie dorpskernen zoals Wieze, Denderbelle, Sint-Anna, ... De Scheldevalleidorpen keerden zich lang weg van de vroeger vervulde rivieren. Momenteel investeren veel gemeenten in de herwaardering van deze dorpskernen waarbij het dorpsleven zich terug naar de rivieren keert. Het Nationaal Park wil deze gemeenten mee ondersteunen om hierbij erfgoedwaarden te borgen en slimme herbestedingen te onderzoeken met betrokkenheid van de bewoners. Concreet lopen projecten in onder andere Sint-Amands, Schellebelle, ...

Uittreksel uit masterplan Echo's van de Schelde voor Sint-Amands. Foto: Atelier Horizon - OfficeU - Buro Move

Locaties

Sint-Amands, Rupelmonde, Dendermonde, Schellebelle, ...

Betrokken gemeente(s)

Sint-Amands, Rupelmonde, Dendermonde, Schellebelle, ...

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Sint-Amands, Rupelmonde, Dendermonde, Schellebelle, ...

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

Schelde als strategische ader met rivierdorpen,
kastelen, abdijen en militair erfgoed

EDUCATIE IN DE KASTELEN MET EDUCATIEVE PAKKETTEN

Kasteel van Laarne. Foto: Dirk Wollaert

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Nu de Kastelen van de Schelde geopend zijn voor het brede publiek ontwikkelen ze ook educatieve pakketten voor gezinnen met kinderen en scholen. Voorbeeld hierbij zijn de ontwikkelde pakketten van het kasteel van Laarne. Uit onderzoek i.s.m. Toerisme Vlaanderen bleek dat dit één van de kindvriendelijkste erfgoedsites in Vlaanderen is.

Locaties

*Antwerpen, Kruibeke, Bornem,
Dendermonde, Laarne, Gent*

Betrokken gemeente(s)

*Antwerpen, Kruibeke, Bornem,
Dendermonde, Laarne, Gent*

Timing

KT

Initiële actoren

*Antwerpen, Kruibeke, Provincie
Antwerpen, Domein van Bornem, Herita,
Dendermonde, Gent*

Raming budget

€15.000

Voorzien budget

€15.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Graventoren. Foto: Sandra Koning (Toerisme Oost-Vlaanderen)

PIJLER 3

INTUITIEF VERKENNEN

ONTHAAL IN NATIONAAL PARK SITES

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Onze onthaallocaties zijn geen poorten die we artificieel creëren. We willen hierbij steeds uitgaan van bestaande infrastructuur met een toekomstgerichte een duurzame insteek. Een eerste van drie categorieën van onthaallocaties zijn Nationaal Park Sites. Dit zijn recreatiedomeinen en erfgoedsites. De prioriteit in deze poorten ligt op wandelen, fietsen en/of varen naar en in het Nationaal Park. Nationaal Park Scheldevallei zal in deze sites dus inzetten op behoud, beheer en ontsluiting van de erfgoedsites.

De (provinciale) domeinen waarvoor in het Nationaal Park het masterplan zal worden uitgevoerd of een nieuw masterplan wordt opgemaakt: De Schorre, Nieuwdonk, Den Blakken en Hazewinkel. Verdere concrete acties richten zich op de aanwezige functies in deze onthaallocaties om de knooppuntwaarde te vergroten.

Locaties

De Schorre, Nieuwdonk, Den Blakken en Hazewinkel

Betrokken gemeente(s)

Boom, Berlare, Wetteren, Willebroek

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Provincie Antwerpen, Oost-Vlaanderen, Sport Vlaanderen, We are One World

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

ONTHAAL IN NATIONAAL PARK DORPEN/GEMEENTEN

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Onze onthaallocaties zijn geen poorten die we artificieel creëren. We willen hierbij steeds uitgaan van bestaande infrastructuur met een toekomstgerichte een duurzame insteek. Een tweede van drie categorieën van onthaallocaties zijn Nationaal Park Dorpen/Gemeenten. Drie prioriteiten staan voorop: 1. Herwaardering van de Scheldevalleidorpen (zie actie 'Herwaarderen van de Scheldevalleidorpen') 2. Kleinere musea en erfgoedplekjes verdienen hierbij extra aandacht. Musea en kleinere erfgoedplekjes die beperkt open zijn voor publiek dreigen verloren te gaan. Deze representeren vaak wel het authentieke (bv. Scheepvaart- en visserijmuseum in Mariekerke, steenbakkerijen, ...) en kunnen zelfs iconische waarde hebben. Nationaal Park Scheldevallei zal in deze sites inzetten op behoud, beheer en ontsluiting van deze musea en de erfgoedplekjes. Het Nationaal Park wil hierbij ook meer collectief initiatief nemen, bijvoorbeeld door het betrekken van de gidsenwerking 3. De prioriteit in deze poorten ligt op wandelen, fietsen en/of varen naar en in het Nationaal Park. Ook dit wil Nationaal Park Scheldevallei stimuleren. Verdere concrete acties richten zich op de aanwezige functies in deze onthaallocaties om de knooppuntwaarde te vergroten.

Locaties

Bornem, Hingene, Mariekerke, Sint-Amands, Temse, Kruibeke, Bazel, Rupelmonde, Tielrode, Schellebelle, Wetteren, Laarne, Kalken, Hemiksem, ...

Betrokken gemeente(s)

Bornem, Hingene, Mariekerke, Sint-Amands, Temse, Kruibeke, Bazel, Rupelmonde, Tielrode, Schellebelle, Wetteren, Laarne, Kalken, Hemiksem, ...

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

ONTHAAL IN NATIONAAL PARK STEDEN

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Een derde van drie categorieën van onthaallocaties zijn Nationaal Park Steden. Nationaal Park Scheldevallei is uniek doordat twee kunststeden - Gent en Antwerpen - aan de rand van het park liggen. Ook de andere steden zoals Dendermonde en Aalst spelen een belangrijke rol. Ook deze onthaallocaties zijn uiteraard geen poorten die we artificieel creëren. We willen hierbij steeds uitgaan van bestaande infrastructuur met een toekomstgerichte en duurzame insteek. Het project van de Kastelen van de Schelde is hiervan een sterk voorbeeld in de steden Antwerpen, Gent en Dendermonde. De stations en DeWaterbus zijn hier de uitvalsbasisen samen met dus de kastelen in Antwerpen, Gent en Dendermonde. Vanuit de steden bevorderen we het wandelen, fietsen en varen naar en in het Nationaal Park. Verdere concrete acties richten zich op de aanwezige functies in deze onthaallocaties om de knooppuntwaarde te vergroten.

Het Steen in Antwerpen. Foto: Visit Antwerpen

Locaties

Antwerpen, Dendermonde, Aalst, Gent

Betrokken gemeente(s)

Antwerpen, Dendermonde, Aalst, Gent

Timing

KT

Initiërende actoren

*Antwerpen, Dendermonde, Lokeren,
Aalst, Gent*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

HET TREINSTATION EN DE WATERBUS ALS FUNCTIE IN DE ONTHAALLOCATIE DIE DE KNOOPPUNTWAAARDE VERGROOT

TOERISME EN RECREATIE

We onderscheiden zeven functies voor een onthaallocatie. Hoe meer functies een onthaallocatie bundelt, hoe belangrijker de onthaallocatie. Treinstations zijn één van deze zeven functies. Nationaal Park Scheldevallei zal samenwerking met de NMBS zoeken om in de stations aandacht te hebben voor het station als onthaalpunt en vertrekpunt (informatie, branding, fietsverhuur, ...) naar het Nationaal Park. Ook de link met de Hoppin-initiatieven zal hierbij gelegd worden. Ook met DeWaterbus zal deze samenwerking opgezet worden.

DeWaterbus. Foto: Toerisme Scheldeland

Locaties

*Antwerpen, Gent, Dendermonde, Lokeren,
Temse, Wetteren, Bornem, Boom*

Betrokken gemeente(s)

*Antwerpen, Gent, Dendermonde, Lokeren,
Temse, Wetteren, Bornem, Boom*

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

SCHELDEGERELATEERD ERFGOEDPUNT ALS FUNCTIE IN DE ONTHAALLOCATIE DIE DE KNOOPPUNTWAAARDE VERGROOT

ERFGOED

We onderscheiden zeven functies voor een onthaallocatie. Hoe meer functies een onthaallocatie bundelt, hoe belangrijker de onthaallocatie. Erfgoedpunten zijn één van deze zeven functies. Nationaal Park Scheldevallei heeft door zijn rijke geschiedenis langs de rivieren een uniek aanbod van erfgoed zoals ook beschreven in de pijler 'Verwonderen met verhalen'. Erfgoed in de onthaallocaties versterkt het inhoudelijk verhaal en de aantrekkingskracht van deze locaties. Het Nationaal Park bestudeert samen met de betrokken gemeenten en partners hoe deze erfgoedparels in de poorten af te stemmen op het verhaal van Nationaal Park Scheldevallei.

Mirabrug. Foto: Toerisme Oost-Vlaanderen

Locaties

Antwerpen, Gent, Dendermonde, Temse, Wetteren, Bornem, Boom, Wissekerke, Hemiksem, Mirabrug (Hamme) Laarne, Baasrode, Puurs-Sint-Amands, ...

Betrokken gemeente(s)

Antwerpen, Gent, Dendermonde, Temse, Wetteren, Bornem, Boom, Wissekerke, Hemiksem, Mirabrug (Hamme), Laarne, Baasrode, Puurs-Sint-Amands, Geopark Schelde Delta, ...

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

TOERISTISCH/RECREATIEF INFOPUNT ALS FUNCTIE IN DE ONTHAALLOCATIE DIE DE KNOOPPUNTWAAARDE VERGROOT

TOERISME EN RECREATIE

We onderscheiden zeven functies voor een onthaallocatie. Hoe meer functies een onthaallocatie bundelt, hoe belangrijker de onthaallocatie. Toeristisch/recreatieve infopunten zijn één van deze zeven functies. Toeristisch/recreatieve infopunten zijn belangrijk om bezoekers te informeren maar ook om ze (be)geleiden, ook in functie van de draagkracht van het gebied. In de onthaallocaties streven we naar een bemand of onbemand infopunt waar het verhaal van het Nationaal Park mee gegeven wordt.

Toeristisch infopunt Hamme

Locaties

Antwerpen, Gent, Dendermonde, Temse, Wetteren, Bornem, Kalken, Wissekerke, Hemiksem, Mirabrug, Laarne, Baasrode, St-Amands, Willebroek, Boom, Schellebelle

Betrokken gemeente(s)

Antwerpen, Gent, Dendermonde, Temse, Wetteren, Bornem, Boom, Kruibeke, Hemiksem, Hamme, Laarne, Baasrode, Puurs-Sint-Amands, Willebroek, Wichelen

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

AANWEZIGHEID VAN VEERDIENSTEN OF AANLEGINFRASTRUCTUUR VOOR WATERRECREATIE ALS FUNCTIE IN DE ONTHAALLOCATIE DIE DE KNOOPPUNTWAAARDE VERGROOT

TOERISME EN RECREATIE

We onderscheiden zeven functies voor een onthaallocatie. Hoe meer functies een onthaallocatie bundelt, hoe belangrijker de onthaallocatie. Veren en waterrecreatie zijn één van deze zeven functies. Het water is de blauwe draad door het Nationaal Park. Voor fietsers, wandelaars en uiteraard boten zijn de rivieren de leidraden. 1. Daarom zijn veerdiensten of aanleginfrastructuur voor waterrecreatie van groot belang, zeker in combinatie met de onthaallocaties. Nationaal Park Scheldevallei zal met MDK en de veermannen bespreken hoe de veren als toeristische infopunten kunnen fungeren. Daarnaast bespreken we met MDK de kansen voor elektrische veren op de Schelde. 2. Het Nationaal Park zal samen met Dendermonde de mogelijkheden bestuderen voor een jachthaven aan de stadskern. 3. Daarnaast zal het Nationaal Park de verdere synergie bestuderen van de onthaallocaties met het inzetten van historische boten, met de riviervaarten en -cruises, met de jachthavens, waterrecreatieve centra en ook het kanoën, subben, kayakken en dergelijke op Dender, Moervaart en Zuidlede, ... 4. Tenslotte werken we mee aan de packraftroute "Te Water!" i.s.m. Trage Wegen VZW. Het project focust zich op het ontwikkelen en (digitaal) communiceren van een lange route die afvaarten langs beken en rivieren afwisselt met wandelingen langs trage wegen. Naast een online te raadplegen kaart met route-omschrijvingen, trachten we een netwerk uit te bouwen van verschillende rust- en ontmoetingspunten die faciliteiten aanbieden van reeds aanwezige (horeca)zaken. Te Water! ontwikkelt met minimalistische aanpak een toeristisch-recreatieve infrastructuur voor het gebruik van waterwegen. Het project bestaat in drie fases: het verfijnen van de route en het kerntraject, betrekken van de stakeholders, uitbouwen van een digitaal platform aangevuld met aanwezige faciliteiten op het terrein.

Locaties

Antwerpen, Kruibeke, Hemiksem, Hamme, Temse, Bornem, Puurs-St-Amands, Dendermonde, Wichelen

Betrokken gemeente(s)

Antwerpen, Kruibeke, Hemiksem, Hamme, Temse, Bornem, Puurs-St-Amands, Dendermonde, Wichelen

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, MDK, vzw Trage Wegen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Veerboot over de Rupel. Foto: Toerisme Scheldeland

PARKEERGELEGENHEID ALS FUNCTIE IN DE ONTHAALLOCATIE DIE DE KNOOPPUNTWAAARDE VERGROOT

TOERISME EN RECREATIE

We onderscheiden zeven functies voor een onthaallocatie. Hoe meer functies een onthaallocatie bundelt, hoe belangrijker de onthaallocatie. Parkings zijn één van deze zeven functies. Nationaal Park Scheldevallei stimuleert duurzame mobiliteit. Vele bezoekers komen niettemin met de auto. We willen bezoekers stimuleren de auto zo snel mogelijk achter te laten aan de poorten om van daaruit te fietsen, wandelen of varen. We bestuderen de mogelijkheden van betalende parkings voor bezoekers van buiten de gemeente. Deze studie moet passen binnen de ruimere mobiliteitsvisies van de vervoersregio's in functie van draagkracht voor natuur en inwoners.

Locaties

Antwerpen, Gent, Dendermonde, Temse, Wetteren, Bornem, Boom, Wissekerke, Hemiksem, Mirabrug, Laarne, Baasrode, Sint-Amands, Willebroek, ...

Betrokken gemeente(s)

Antwerpen, Gent, Dendermonde, Temse, Wetteren, Bornem, Boom, Kruibeke, Hemiksem, Hamme, Laarne, Dendermonde, Puurs-Sint-Amands, Willebroek, ...

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, Vervoersregio's

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

LOGIESCLUSTER ALS FUNCTIE IN DE ONTHAALLOCATIE DIE DE KNOOPPUNTWAAARDE VERGROOT

Zie krachtlijn 'Uitbouwen van een Nationaal Park-waardig logiesaanbod in samenwerking met lokale ondernemers'

B&B La Corderie in Hamme. Foto: Toerisme Scheldeland

Locaties

/

Betrokken gemeente(s)

/

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

/

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

FIETSVERHUUR OF DEELFACILITEITEN ALS FUNCTIE IN DE ONTHAALLOCATIE DIE DE KNOOPPUNTWAARDE VERGROOT

TOERISME EN RECREATIE

We onderscheiden zeven functies voor een onthaallocatie. Hoe meer functies een onthaallocatie bundelt, hoe belangrijker de onthaallocatie. Fietsverhuur en deelfaciliteiten zijn één van deze zeven functies. Fietsen is de beste manier om zich te verplaatsen in het Nationaal Park. Fietsverhuur aan de onthaallocaties van Nationaal Park Scheldevallei is daarom belangrijk. Momenteel lopen al verschillende projecten van de vervoersregio's en intercommunales voor fietsverhuur en deelfaciliteiten (vb. Vervoersregio Antwerpen rolt fietsdeelsysteem Donkey Republic uit, ook in de Rupelvallei). Het Nationaal Park bekijkt de afstemming en dekking van de systemen en de linken met de onthaallocaties.

Antwerpen per fiets. Foto: Donkey Republic

Locaties

Nationaal park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal park

Timing

KT

Initiërende actoren

*Coördinatieteam i.s.m. gemeenten,
vervoersregio's en intercommunales*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Fietsers-en wandelbrug Wetteren. Foto: TOV

MISSING LINKS, TOEGANKELIJKHEID EN SERVICES VOOR FIETSERS EN WANDELAARS

TOERISME EN RECREATIE

Nationaal Park Scheldevallei zal (gekaderd binnen de ruimere mobiliteitsvisies van de vervoersregio's) de missing links op het netwerk in kaart brengen (vb veilige verbinding tussen de Schorre en station Boom, tussen Donkmeer en Kalkense Meersen), net als de toegankelijkheid van de paden en de benodigde services. De kennis en ervaring van de toeristische partners is hierbij cruciaal. De ambitie is om het netwerk zo goed uit te bouwen dat de auto overbodig wordt, niet enkel voor toeristen of recreanten maar ook voor diegenen die werken in of rond het Nationaal Park. In het kader van de aangevraagde Interreg 'Beleefbare Schelde' wil Provincie Oost-Vlaanderen een belevingsroute in de Moervaartvallei met uitkijk ontwikkelen (100 000 €) en een plan en visie voor de missing link van het jaagpad langs de Schelde tussen Vlassenbroek en Buggenhout (95.000 €). Ook trage wegen zijn belangrijk bij het wegwerken van missing links. De regionale landschappen zullen het voortouw nemen om missing links verder in kaart te brengen en ontbrekende trage wegen te realiseren. Hierbij is de visie op de onthaallocaties en de netwerken mee richting gevend.

Locaties

Nationaal park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal park

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, Provincie Oost-Vlaanderen, Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen, Regionale Landschappen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

€195.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Uitbouw van een sterk en belevingsvol wandel- en fietsnetwerk

FIETSBRUGGEN ALS OPLOSSING VOOR MISSING LINKS

Wandel- en fietsbrug Hemiksem-Schelle.
Foto: Kempens Landschap

TOERISME EN RECREATIE

Verschillende extra fietsbruggen zijn gepland om missing links weg te werken en de beleving en de veiligheid te verhogen, meer bepaald ter hoogte van Gentbrugse Meersen en in de Durmevallei. De gemeente Zele is vragende partij voor een extra fietsonderdoorgang aan de E17 over de Durme.

Locaties

Gentbrugse Meersen, Fietsersbrug tussen Mira-brug en Durme-brug

Betrokken gemeente(s)

Hamme, Destelbergen, Gent

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

De Vlaamse Waterweg NV

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Uitbouw van een sterk en belevingsvol wandel- en fietsnetwerk

VERVOLLEDIGEN VAN DE WANDELKNOOPPUNTEN

TOERISME EN RECREATIE

De toeristische partners binnen Nationaal Park Scheldevallei plannen de vervollediging van het wandelknooppuntennetwerk. Op korte termijn wordt hier al werk van gemaakt in de Dendervallei. Ook zal de deelse digitalisering van de knooppunten (in plaats van bebording) uitgerold worden. Dit biedt ook kansen om te sturen op bezoekersstromen in functie van draagkracht van het gebied en bij grote Sigmawerken.

Trage weg en wandelknooppunt in Moerzeke. Foto: RLSD

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen

Raming budget

/

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

VEILIGHEID VAN HET FIETS- EN WANDELNETWERK

TOERISME EN RECREATIE

Bij realisatie van toekomstige Sigmagebieden en Ruimte voor Water Dendervallei zal Nationaal Park Scheldevallei de mogelijkheden bekijken voor het verhogen van de veiligheid door spreiding van trage en snelle recreanten. Hierdoor zal ook de belevingswaarde verhoogd worden. Aandachtspunt is dat dit niet mag leiden tot extra verharding.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

De Vlaamse Waterweg NV, T.OP Dender

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Uitbouw van een sterk en belevingsvol wandel- en fietsnetwerk

ONTWIKKELEN MEERDAAGS WANDELEN EN FIETSEN

Fietsen jaagpad Bornem. Foto: Toerisme Vlaanderen

TOERISME EN RECREATIE

NATUUR EN KLIMAAT

De iconroutes voor fietsers en de GR-routes voor wandelaars lopen door Nationaal Park Scheldevallei. Dit zijn de dragers voor de doorontwikkeling van het meerdaags fietsen en wandelen (services, betrekken reissector en logiessector, ...). Het Nationaal Park zal deze doorontwikkeling realiseren.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

BELEVINGSVOL WANDELEN EN FIETSEN IN DE BUURT VAN DE ONTHAALLOCATIES

TOERISME EN RECREATIE

NATUUR EN KLIMAAT

De onthaallocaties zijn plekken van beleving. Voor wandelaars en fietsers is het belangrijk om vertrekkend vanuit deze onthaallocaties ook belevingsvol te kunnen wandelen en fietsen in de natuurkernzones maar ook buiten de natuurkernzones aan de hand van een netwerk van trage wegen (met uitbreiding waar nodig), belevingspaden, uitkijkpunten (zie actie 'Uitkijkpunten voor belevingsvol wandelen en fietsen'), themaroutes, linken met hoevewinkels en hoevetoerisme, ... Nationaal Park Scheldevallei zal dit in kaart brengen.

Drie invalshoeken zijn hierbij van belang. Ten eerste de spreiding van bezoekers en toeleiding voor omwonenden. Ten tweede het realiseren van groene stapstenen 'langs' de Schelde (bv. tussen Hoboken en Abdij Hemiksem). Ten derde trage wegen goed in te zetten als verbindende elementen. Voorbeelden die in de komende jaren gerealiseerd worden zijn de belevingsroutes in het kader van het landinrichtingsproject in Mariekerke, de geplande belevingsroute in de Moervaartvallei met uitkijk (100 000 €) door Toerisme Oost-Vlaanderen in het kader van de aangevraagde Interreg 'Beleefbare Schelde', de natuurbelevingspaden door Agentschap Natuur en Bos (180.000 €) en PULS, vier belevingspunten met land art-elementen in samenwerking met landschapskunstenaars door Toerisme Oost-Vlaanderen (€ 116.500).

Locaties

Antwerpen (Scheldekaaien en Groenpool Linkeroever), Gent, Dendermonde, Molsbroek, Temse, Wetteren, Bornem, Boom, kasteel Wissekerke, Abdij Hemiksem, Mirabrug, Laarne, Baasrode (Erfgoedcentrum Scheepswerven), Puurs-St-Amands (Echo's van de Schelde), Willebroek (Hazewinkel), Kalken, Schellebelle, Mespelaere (kerk Gijzegem), Denderbelle (kerk als lokale instap), nieuw onthaalkantoor Toerisme Rupelstreek, ...

Betrokken gemeente(s)

Antwerpen, Gent, Dendermonde, Temse, Wetteren, Bornem, Boom, Kruibeke, Hemiksem, Hamme, Laarne, Dendermonde, Puurs-St-Amands, Willebroek, Laarne, Wichelen, Lebbeke, ...

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen, Agentschap Natuur en Bos

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

€396.500

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

Logeren op het water van het Donkmeer. Foto: RLSD

STEDELIJKE FIETSASSEN VERGROENEN

TOERISME EN RECREATIE

NATUUR EN KLIMAAT

De steden zijn onthaallocaties om fietstochten te starten. Belangrijk is te zorgen voor een kwalitatieve en belevingsvolle fietsroute bij het uitrijden van de steden (zoals Gent en Aalst). Nationaal Park Scheldevallei bekijkt waar nood is aan vergroening van deze fietsassen. Deze vergroening moet ook bijdragen aan de natuurkwaliteit en aan de beeldkwaliteit. Het Nationaal Park brengt de belangrijkste punten hiervoor in kaart. We zullen gemeenten ook begeleiden om groen daarna aan te planten. Bij lintvormige aanplant betrekken we de middelen van het houtkantenplan.

Beleefbare Dendervallei. Foto: TOV

Locaties

Te bepalen

Betrokken gemeente(s)

Gent, Destelbergen, Aalst, ...

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

RL Schelde-Durme

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

UITKIJKPUNTEN VOOR BELEVINGSVOL WANDELEN EN FIETSEN

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Nationaal Park Scheldevallei is een vlak landschap. Dit geeft mooie zichten. De vraag naar uitkijkpunten met 'instagramwaarde' en met uitzicht op het water is groot. Net als de onthaallocaties wil het Nationaal Park ook de uitkijktorens niet artificieel creëren. We willen 5 uitkijkpunten realiseren in bestaand erfgoed of bestaande gebouwen. De focus ligt op kerktorens, belforten en watertorens. In Sint-Amands, Wichelen, Rumst, Buggenhout, Dendermonde en Steendorp bestudeert het Nationaal Park de mogelijkheden. In Buggenhout zullen verdere gesprekken gevoerd worden met AB Inbev voor de bedrijfssite van Karmeliet op Den Briel. In Dendermonde is dit reeds gerealiseerd in het Belfort maar wordt ook de site van Bastion V bekeken. En Intercommunale DDS zal dit realiseren in zijn nieuwe bedrijfsgebouw langs de Schelde. Het voordeel van deze gebouwen is dat veelal niet alleen de toren beleving biedt maar ook de site daarrond, de aanwezige horeca rond kerken en belforten hiervan profiteert en de torens niet staan temidden de waardevolle natuur zodat de recreatiedruk op de natuur gespreid wordt.

Kerktoren Steendorp. Foto: Kristof Pieters

Locaties

Steendorp kerk en pastorie, Sint-Amands kerk, Wichelen kerk, DDS kantoor Appels, Dendermonde Bastion V, Buggenhout site Karmeliet + bestaande Belfort Dendermonde en watertoren Rumst

Betrokken gemeente(s)

Temse, Puurs-Sint-Amands, Wichelen, Dendermonde, Rumst, Buggenhout

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

Gemeenten en DDS i.s.m. coördinatieteam

Raming budget

€750.000

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

“STRANDEN” VOOR BELEVINGSVOL FIETSEN EN WANDELEN

TOERISME EN RECREATIE

Nationaal Park Scheldevallei is opgebouwd langs de rivieren. Water speelt dus een centrale rol, ook in de beleving. We willen de waterbeleving versterken. Daarom heeft het Nationaal Park aandacht voor de ‘stranden’ van de Scheldevallei. (Provinciale) domeinen in het Nationaal Park bieden stranden aan en deze worden in het kader van nieuwe visies voor deze domeinen grondig vernieuwd. In Sint-Amands wenst Nationaal Park Scheldevallei een ‘strandzone’ langs de rivier te realiseren.

Locaties

Hazewinkel, Nieuwdonk, St-Amands, ...

Betrokken gemeente(s)

Puurs-Sint-Amands

Timing

KT

Initiële actoren

*Puurs-Sint-Amands, Provincie Antwerpen
en Oost-Vlaanderen*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- *Vlaanderen*
- *Provincies*
- *Gemeenten*
- *Vzw Nationaal Park*
- *Overig*

VLONDERPADEN REALISEREN

ERFGOED

TOERISME EN RECREATIE

Vlonderpaden zijn charmante houten paadjes die je langs moeilijker te bereiken natuur gidsen. Ze maken je wandeling nog net iets specialer én ze beschermen ook de natuur als extra grondlaagje. Om onze natte natuur ten volle te ontdekken zijn deze paden een handig middel. In de Polders van Kruikeke en Bergenmeersen zijn er reeds mooie voorbeelden. We onderzoeken ook de mogelijkheid om zo enkele unieke locaties bereikbaar te maken op voorwaarde dat ze de natuur niet schaden. Eventueel enkel open in bepaalde periodes (niet in broedperiodes, met overstromingsgevaar, ...) of enkel met gids.

Vlonderpad Bergenmeersen. Foto: Yves Adams (Vilda)

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

MT

Initiërende actoren

De Vlaamse Waterweg NV, Agentschap

Natuur en Bos

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Veer Hamme-Tielrode. Foto: RLSD

VISIE OP RECREATIEF- TOERISTISCH MEDEGEBRUIK VAN DE NATUURGEBIEDEN EN LANDBOUWGEBIEDEN

NATUUR EN KLIMAAT

Nationaal Park Scheldevallei is een lang uitgerekt park dat zich uitstrekt langs de rivieren. Hierdoor is het park extra kwetsbaar voor toeristisch-recreatieve druk. Een te hoge recreatiedruk is zowel voor de natuur, de omliggende landbouw als de inwoners nefast. Ook voor de kwaliteit van een bezoek is dit belangrijk. De recreatiedruk dient dus begrensd en gespreid te worden. Daarom is er nood aan een visie op recreatie en toeristisch medegebruik van de natuurgebieden en landbouwgebieden in functie van de draagkracht voor natuur, landbouwers en inwoners, met aandacht om geen verdere versnippering van de natuur te creëren en met nood aan duidelijke keuzes van de (verschillende) 'soorten' recreatie.

Nationaal Park Scheldevallei zal deze visie opmaken en uitvoeren. Deze visie zal zich mee baseren op de bestaande onthaalvisies voor Kalkense Meersen Donkmeer, Durmevallei, Rupelstreek (inclusief macrostudie mobiliteit) en Polders van Kruibeke. Bij de uitvoering zal ook aandacht gegeven worden aan de politie- en toegankelijkheidsreglementen, de handhaving en de communicatie over medegebruik of toegankelijkheid. Aan de hand van deze plannen zal het Nationaal Park monitoren in welke mate de geplande ontwikkeling en ontsluiting volgens schema verloopt en hoe de kwaliteit daarvan wordt ervaren door de bezoekers (bevraging).

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Coördinatieteam i.s.m. De Vlaamse Waterweg NV, Agentschap Natuur en Bos, provincie Oost-Vlaanderen, provincie Antwerpen, gemeenten, Natuurpunt, vzw Durme

Raming budget

€100.000

Voorzien budget

/

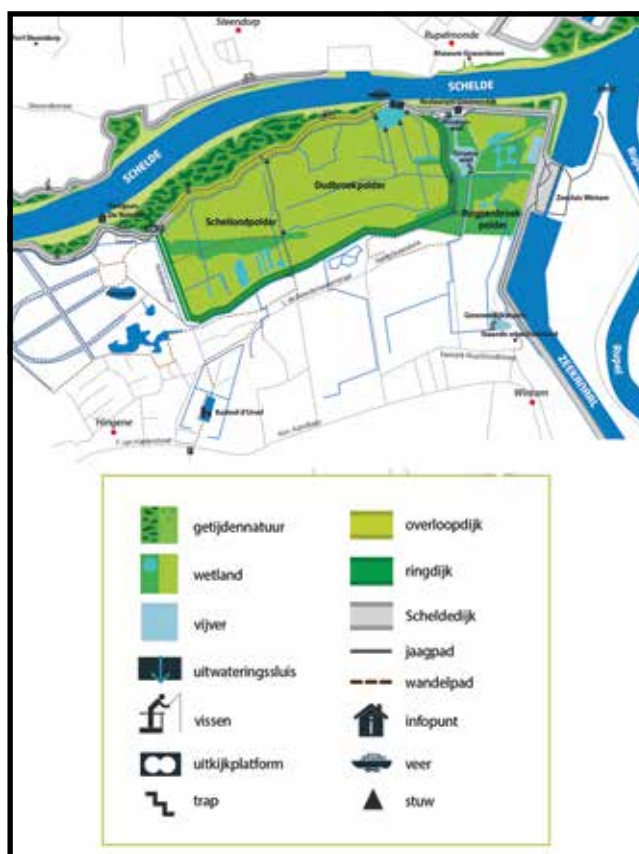
Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

BEPERKEN VAN DE PADENSTRUCTUUR

NATUUR EN KLIMAAT

De Sigmagebieden vormen een belangrijk deel van de verwilderde gebieden in Nationaal Park Scheldevallei. Daarom is bijzondere aandacht voor verluwing in deze gebieden van groot belang. Bij de inrichting van de Sigmagebieden wordt daarom enkel een efemere of beperkte padenstructuur ingepland. Dat is de beste garantie op een luw gebied.

Sigmaplan cluster Bornem. Foto: Sigmaplan

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

De Vlaamse Waterweg NV, Agentschap
Natuur en Bos

Raming budget

Niet van toepassing (deel van Sigmaplan)

Voorzien budget

Niet van toepassing (deel van Sigmaplan)

Financierende actoren

- Vlaanderen
- Provincies
- Gemeenten
- Vzw Nationaal Park
- Overig

ZONERING VAN ACTIVITEITEN: HONDEN

NATUUR EN KLIMAAT

Wandelaars met honden komen veel voor in de natuurgebieden. Spijtig genoeg houden veel wandelaars hun hond niet aangelijnd in de natuur. Loslopende honden zijn één van de meest versturende activiteiten in verwilderde gebieden. Naast regulering, communicatie en handhaving zijn alternatieve gebieden waar honden los kunnen lopen van belang. Nationaal Park Scheldevallei wil hier een visie op ontwikkelen en op de juiste plaatsen voldoende hondenlosloopweides voorzien.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Coördinatieteam, De Vlaamse Waterweg NV, Agentschap Natuur en Bos, provincie Oost-Vlaanderen, provincie Antwerpen, gemeenten

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

ZONERING VAN ACTIVITEITEN: VISSSEN EN WATERSPORT

NATUUR EN KLIMAAT

Vissen en watersport zijn belangrijke activiteiten in het gebied. Nationaal Park Scheldevallei wil mee garanderen dat vissen en watersport hun plaats blijven hebben in het Nationaal Park. Het Sigmaphan heeft hier al een lange traditie in opgebouwd om in overleg het vissen steeds te faciliteren. Sigmaphan blijft hier de trekker en dus werkt het Nationaal Park in deze traditie verder.

Britse karpervisser aan de Oude Durme. Foto: RLSD

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

De Vlaamse Waterweg NV, Agentschap

Natuur en Bos

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

ZONERING VAN ACTIVITEITEN: MOUNTAINBIKEN EN GRAVELBIKEN

NATUUR EN KLIMAAT

Mountainbiken en gravelbiken zijn populaire sporten. Juist daarom is het belangrijk om te plannen waar goede omstandigheden gecreëerd worden om deze sporten te beoefenen. Ook met de bedoeling om verwilderde gebieden luw te houden (vb. Natuurreservaat Walenhoek). Nationaal Park Scheldevallei zal zorgen voor overleg hierover met Sport Vlaanderen.

Gravelbike op veerboot. Foto: RLSD

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, Sport Vlaanderen, Agenstchap Natuur en Bos, betrokken gemeenten

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Vakantiewoning Atelier van Antonine aan Kasteel d'Ursel. Foto: Toerisme Scheldeland

AANBOD VAN ICONISCHE LOGIES

TOERISME EN RECREATIE

Nationaal Park Scheldevallei werkt aan een gediversifieerd aanbod op maat van het park. In de kunststeden en Aalst zijn de grote hotelketens aanwezig. Buiten deze steden bestaat het aanbod uit kleinere logies. Het Nationaal Park wil dit aanbod gericht aanvullen. Iconische logies zijn daarbij belangrijk. De richting Productontwikkeling van de Universiteit Antwerpen maakte al een studie met voorstellen van iconische logies op maat van de identiteit van het park. Nationaal Park Scheldevallei wil enkele van deze voorstellen realiseren.

Interieur Atelier van Antonine. Foto: Toerisme Scheldeland

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

MT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

AANBOD VAN LOGEREN OP DE BOERDERIJ

TOERISME EN RECREATIE

Nationaal Park Scheldevallei werkt aan een gediversifieerd aanbod op maat van het park. In de kunststeden en Aalst zijn de grote hotelketens aanwezig. Buiten deze steden bestaat het aanbod uit kleinere logies. Het Nationaal Park wil dit aanbod gericht aanvullen. Logeren op de boerderij is daarbij belangrijk. In de voorbije jaren werd reeds een PDPO Toerismeboeren gerealiseerd. Het Nationaal Park wil met de resultaten daarvan verder aan de slag in overleg met de geïnteresseerde landbouwers.

Hoevertoerisme Ons Dagelijks Groen in Aalst.
Foto: Yannick De Pauw

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

*Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme
Provincie Antwerpen*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

AANBOD VAN JEUGDLOGIES

TOERISME EN RECREATIE

Nationaal Park Scheldevallei werkt aan een gediversifieerd aanbod op maat van het park. In de kunststeden en Aalst zijn de grote hotelketens aanwezig. Buiten deze steden bestaat het aanbod uit kleinere logies. Het Nationaal Park wil dit aanbod gericht aanvullen. Jeugdlogies zijn daarbij belangrijk. Nationaal Park Scheldevallei zal de jeugdlogies verder in kaart brengen (vb. Laarne, Hingene, Berlare, ...) en de noden voor opwaardering bestuderen.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

MT

Initiërende actoren

*Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme
Provincie Antwerpen*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

VERNIEUWING VAN STERKE LOGIESCLUSTERS

TOERISME EN RECREATIE

Nationaal Park Scheldevallei werkt aan een gediversifieerd aanbod op maat van het park. In de kunststeden en Aalst zijn de grote hotelketens aanwezig. Buiten deze steden bestaat het aanbod uit kleinere logies. Het Nationaal Park wil dit aanbod gericht aanvullen. Bestaande logiesclusters opwaarderen is daarbij belangrijk. In het sportdomein van Hazewinkel, aan het Donkmeer in Berlare en op de stadscamping van Linkeroever in Antwerpen lopen concrete plannen om de aanwezige logiescapaciteit te vernieuwen. In Antwerpen is zelfs de gunning van de uitbating van de stadscamping aan Huttopia al gebeurd. In Berlare wordt dit opgepakt in het kader van het opgestarte PRUP en in Hazewinkel past dit in de opmaak van de mastervisie door Sport Vlaanderen.

Stadscamping Antwerpen met zicht op MAS.
Foto: Citycamping Antwerp

Locaties

Antwerpen, Donkmeer, Hazewinkel

Betrokken gemeente(s)

Antwerpen, Berlare, Willebroek

Timing

KT en MT

Initiërende actoren

*Berlare, Provincie Oost-Vlaanderen,
Antwerpen, Huttopia, Sport Vlaanderen*

Raming budget

Te bepalen

Voorzien budget

Te bepalen

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Dendermonde Grote Markt Belfort. Foto: David Samyn (Toerisme Scheldeland)

Gentbrugse Meersen. Foto: TOV

PIJLER 4

SAMEN VORMGEVEN EN OMAARMEN

EEN OVERKOEPELEND COMMUNICATIEPLAN

GOVERNANCE

Nationaal Park Scheldevallei zal een overkoepelend communicatieplan opstellen en uitvoeren. Vertrekbasis is het bestaande communicatieplan van Rivierpark Scheldevallei. Uiteraard zal dit plan verknoopt worden met de plannen van Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen, Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg NV en de andere partners. We zullen in het plan aandacht besteden aan de interne communicatie (partners, gidsen, ambassadeurs) en de externe communicatie (inwoners, recreanten, binnen- en buitenlandse toeristen).

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

STROOMLIJNEN EN DIFFENTIËREN VAN DE VERHAALLIJNEN

TOERISME EN RECREATIE

Verhaallijnen vormen een overkoepelend kader voor de vele verhalen die over het landschap en de zijn (cultuur) historie te vertellen zijn en ze zijn bedoeld om het toeristisch-recreatief aanbod te versterken. Geopark Schelde-Delta en Toerisme Scheldeland maakten al verhaallijnen op. Ook de landschapsbiografie van Nationaal Park Scheldevallei biedt een basis voor de verhaallijnen van Nationaal Park Scheldevallei. In overleg zal het Nationaal Park zijn verhaallijnen vastleggen in het verlengde van deze van Toerisme Scheldeland en Geopark Schelde Delta maar ook met aandacht voor de verschillen. Deze oefening zal gelinkt worden aan de bepaling van de branding en positionering van Nationaal Park Scheldevallei.

Verhaallijnen Nationaal Park Scheldevallei

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen, Geopark Schelde Delta, Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

TOERISTISCHE-RECREATIEVE PROMOTIE

GOVERNANCE

De erkenning als Nationaal Park zal de aantrekkingskracht van het gebied voor toeristen en recreanten vergroten. Nationaal Park Scheldevallei zal inzetten op de versterking van de toeristisch-recreatieve promotie in binnenland en in buitenland met aandacht voor meertaligheid.

Brochure Kastelen van de Schelde. Foto: RLSD

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen, Toerisme Vlaanderen, Coördinatieteam

Raming budget

€50.000

Voorzien budget

/

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Kindje bij infobord in huisstijl meubilair Scheldevallei. Foto: STUDIOGRAFIE

UITROL VAN DE OVERKOEPELENDE HUISSTIJL

GOVERNANCE

Nationaal Park Scheldevallei werkt al jaren aan een overkoepelende huisstijl voor meubilair en infoborden in het kader van het Sigmaplans en Rivierpark Scheldevallei. Nationaal Park zal deze huisstijl verder uitrollen, met focus op de onthaallocaties en veren. Nationaal Park werkt hierbij waar nodig ook aanvullend op de bestaande huisstijlen. Daarnaast zal Nationaal Park Scheldevallei ook in de communicatie (gezamenlijke beelden, tone of voice, logo's, ...) de huisstijl van Rivierpark Scheldevallei verder door ontwikkelen en uitrollen.

Infobord in huisstijl. Foto: RLSD

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT en MT

Initiële actoren

*Coördinatieteam, De Vlaamse Waterweg
NV, Agentschap Natuur en Bos*

Raming budget

€100.000

Voorzien budget

€100.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

De Notelaer. Foto: Toerisme Vlaanderen

Sterke band met de partners ifv
draagvlak en samenwerking

SAMENWERKINGSSTRUCTUUR

GOVERNANCE

Nationaal Park Scheldevallei zal in de eerste zes maanden na erkenning een aparte vzw-structuur oprichten als deel van de totale governance structuur. Insteek van de governance is dat het Nationaal Park vertrekt vanuit een cultuur van samenwerking met aandacht voor draagvlak, medeverantwoordelijkheid en samenhang, ondersteund door een structuur van samenwerking.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Sterke band met de partners ifv
draagvlak en samenwerking

AFSTEMMEN VAN NATUURBEHEER

GOVERNANCE

De natuurbeheerders zullen natuurbeheerplannen opstellen in functie van de doelstellingen voor type 3 en 4. Binnen Nationaal Park Scheldevallei zullen we overleggen om deze verschillende beheerplannen op elkaar af te stemmen.

Natuurbeheer door Natuurpunt (c) RLSD

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Sterke band met de partners ifv draagvlak en samenwerking

STRUCTURELE SAMENWERKINGEN

GOVERNANCE

Naast de intense samenwerking met de natuurbeheerders zal Nationaal Park Scheldevallei ook een structurele samenwerking aangaan met Geopark Schelde Delta, Toerisme Oost-Vlaanderen/Toerisme Provincie Antwerpen, Sigmaphan en T.OP Dender zowel - uiteraard - inhoudelijk als door onze structuren op elkaar af te stemmen.

Geopark Schelde Delta tijdens de Archelogiedagen aan Museum Rupelklei

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiërende actoren

Coördinatieteam, Grenspark Groot-Saeftinghe en Nationaal Park Oosterschelde

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Sterke band met de partners ifv
draagvlak en samenwerking

SAMENWERKING OVER DE GRENZEN HEEN

Scheldedijkroute. Foto: Mie De Backer (Toerisme Scheldeland)

GOVERNANCE

Natuur stopt niet aan grenzen en al zeker rivieren niet. Daarom werkt Nationaal Park Scheldevallei samen met de aanpalende parken, in het bijzonder Grenspark Groot-Saeftinghe en Nationaal Park Oosterschelde. Met deze parken zijn bijvoorbeeld nu al afspraken gemaakt voor samenwerking rond educatie, gidsen en ambassadeurs in het kader van een interreg-dossier in aanvraag. Ook met Natuurpark Rivierenland wordt de samenwerking besproken.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiërende actoren

Coördinatieteam

Raming budget

€5.000

Voorzien budget

€5.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Sterke band met de partners ifv draagvlak en samenwerking

AMBASSADEURSWERKING UITBOUWEN

GOVERNANCE

De toeristische partners hebben een bestaande ambassadeurswerking. We werkten hier in het verleden al mee samen. Deze samenwerking wordt uitgebreid. De ambitie is om met een selectie van horeca- en andere ondernemers samen acties uit te werken en hen verder in te schakelen als schakel op het fiets- en/of wandelnetwerk. We werken hier ook rond over de grenzen van het park heen door uitwisseling van kennis en expertise met Nationaal Park Oosterschelde en Grenspark Groot Saeftinghe.

Infomoment voor toerismesector mogelijkheden festival STROOM

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme Provincie Antwerpen, Natuurpunt, vzw Durme, provincie Oost-Vlaanderen (Erfgoed, Bastion VIII), Geopark, Coördinatieteam, ...

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Sterke band met de partners ifv
draagvlak en samenwerking

GIDSENWERKING EN NATUUROUDERS COÖRDINEREN

GOVERNANCE

Nationaal Park Scheldevallei is rijk aan gidsenverenigingen. De voorbije jaren werkten we al samen met opleidingen rond klimaatgidsen en de Kastelen van de Schelde. In ons werkingsgebied zijn er ook natuurouders, i.e. ouders die schoolkinderen begeleiden bij lessen over de Scheldenatuur. We ambiëren een samenwerking tussen de bestaande gidsenverenigingen en natuurouders onder de koepel van Nationaal Park Scheldevallei. We wensen een Nationaal Park-Rangers te realiseren met onder andere overkoepelende opleidingen en gedeelde informatie, eenvormige Nationaal Park-gidsbeurten (ook op vlak van tarieven) en uitwisseling van expertise.

Gidsenopleiding in Kasteel d'Ursel in 2022

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiërende actoren

*Coördinatieteam, Geopark Schelde Delta,
Toerisme Oost-Vlaanderen, Toerisme
Provincie Antwerpen*

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Gids in Boom 't Geleeg. Foto: David Samyn

DRAAGVLAK VAN INWONERS

GOVERNANCE

Bij het uitdenken en realiseren van projecten zal bijzondere aandacht gaan naar (informele) inspraak van bewoners en bottom-up ideeën via Scheldecafés, via onze events als STROOM, festival in de Scheldevallei en via bevestigingen op sociale media. Deze contacten zullen ook gebruikt worden om te peilen bij bewoners naar de draagvlak, overlast en andere positieve of negatieve gevoelens. De gemeenten zijn uiteraard de eerste partner in contact met bewoners.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT, MT en LT

Initiële actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

INSPRAAK VAN INWONERS

GOVERNANCE

De G50-groep bestaat uit maximum 50 inwoners – inclusief horeca-ondernemers, gidsen, ... - van het gebied van het Nationaal Park. De G50-groep krijgt feedback over de werking van het Nationaal Park en bespreekt in het bijzonder de jaarlijkse operationele plannen. Hierover geeft de G50-groep aanbevelingen en feedback aan de raad van bestuurhet Bestuursorgaan. In het bijzonder wordt advies gevraagd over respect voor de eigenheid van de plek en zijn gemeenschap en voor de draagkracht van de inwoners en de natuur.

De G50-groep heeft naast zijn adviserende beleidsvoorbereidende rol ook een uitvoerende rol. Zij kiezen jaarlijks een top van maximum 5 prioritaire acties in uitvoering van of uit het jaarlijkse actieplan die ze zelf mee kunnen uitwerken voor een budget van maximum 10.000 € per actie. Elk van de leden kan hiertoe acties voordragen waar hij/zij garant staat voor de uitvoering in samenwerking met verenigingen, buurten, ... De prioritaire acties worden gekozen bij stemming door de leden van de G50-groep. Het Bestuursorgaan dient deze keuze te bekrachtigen. Voor de uitwerking dienen de betrokken leden van de G50-groep zelf de helft van het bedrag te verzamelen via crowdfunding, de andere helft wordt bijgelegd door het Nationaal Park. Hiervoor werk het Nationaal Park samen met het Streekfonds Oost-Vlaanderen.

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

*Coördinatieteam, Streekfonds
Oost-Vlaanderen*

Raming budget

€50.000

Voorzien budget

€50.000

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Vogelspotters en vogelfotografen op uitkijk aan Groot Broek. Foto: Yves Adams (Vilda)

**Sterke communicatie met inwoners
ifv bekendheid en draagvlak**

BETREKKEN BESTAANDE GEBRUIKERS VAN NATIONAAL PARK SCHELDEVALLEI

GOVERNANCE

Bij de acties 'Draagvlak van inwoners' en 'Inspraak van inwoners' zal Nationaal Park Scheldevallei specifiek ook aandacht hebben voor het betrekken van bestaande gebruikers zoals jeugdbewegingen, MTB-clubs, ruiterverenigingen, festivals, sportevenementen, fotografieclubs (met natuurfotografen), ...

Opening Speelbos Driegoten door Scouts Hamme

Locaties

Nationaal Park

Betrokken gemeente(s)

Nationaal Park

Timing

KT

Initiële actoren

Coördinatieteam

Raming budget

Niet van toepassing

Voorzien budget

Niet van toepassing

Financierende actoren

- Vlaanderen*
- Provincies*
- Gemeenten*
- Vzw Nationaal Park*
- Overig*

Kruibeekse kreek. Foto: Yves Adams (Vilda)

COLOFON

Coördinatie

Tom Wezenbeek
Regionaal Landschap Schelde-Durme
Markt 1
9230 Wetteren

Tekst

Marten Dugernier,
project manager Antea Group

Sebastien Van Eupen,
adviseur Antea Group

Kirsten Bomans,
adviseur Antea Group

Michelle Accardo,
expert IDEA consult

Tom Wezenbeek,
Regionaal Landschap Schelde-Durme

Bart Mels,
Regionaal Landschap Schelde-Durme

Ontwerp

Toast Confituur Studio
Regionaal Landschap Schelde-Durme

Projectbureau Kandidaat Nationaal Park Scheldevallei

Tom Wezenbeek,
Regionaal Landschap Schelde-Durme

Bart Mels,
Regionaal Landschap Schelde-Durme

Andrea Meeuws, Regionaal Landschap
Schelde-Durme

Beeld cover & backcover
Kasteel Marnix de Sainte Aldegonde.
Foto: Philippe Roose

Deze kandidatuur tot erkenning als
Nationaal Park werd gesubsidieerd
in het kader van de projectoproep
Nationale parken, in opdracht van de
Vlaamse Overheid.

